

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 6.2.2003
COM(2003) 57 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ
ΑΤΖΕΝΤΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

1. Εισαγωγή

Το παρόν έγγραφο είναι ο τρίτος πίνακας αποτελεσμάτων που υποβάλλει η Επιτροπή για να εκθέσει την πρόοδο που έχει σημειωθεί στην υλοποίηση της ατζέντας κοινωνικής πολιτικής¹. Αυτή η έκδοση εστιάζεται κυρίως στα σημαντικότερα επιτεύγματα του έτους 2002².

Η υποβολή του ετήσιου πίνακα αποτελεσμάτων ανταποκρίνεται στην έκκληση τόσο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου όσο και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου να παρακολουθούνται τα επιτεύγματα και να επαληθεύονται οι δεσμεύσεις και η συνεισφορά των διαφόρων συντελεστών κατά την υλοποίηση της ατζέντας. Στόχος του πίνακα δεν είναι να βαθμολογεί τις επιδόσεις των κρατών μελών, αλλά να παρακολουθεί τον τρόπο με τον οποίο η ατζέντα παίρνει τη μορφή πολιτικών μέτρων και συγκεκριμένων ενεργειών. Ο παρών πίνακας αποτελεσμάτων συμπληρώνει την ετήσια έκθεση σύνθεσης που υποβάλλεται στο εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο όσον αφορά τις ενέργειες οι οποίες αποτελούν μέρος της ατζέντας κοινωνικής πολιτικής.

Το σημείο αναφοράς για τη μέτρηση της προόδου είναι η ανακοίνωση της Επιτροπής του Ιουνίου του 2000 και οι πολιτικοί προσανατολισμοί που εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Νίκαια, το Δεκέμβριο του 2000.

Η ατζέντα κοινωνικής πολιτικής είναι ο χάρτης πορείας της ΕΕ για τον εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου μέσω της επένδυσης στον άνθρωπο και της οικοδόμησης ενός ενεργού κράτους πρόνοιας. Αναμένεται να συμβάλει στην επίτευξη του στρατηγικού στόχου που καθορίστηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Λισσαβόνα, το Μάρτιο του 2000.

Σκοπός της ατζέντας είναι να ανταποκριθεί στις κοινές προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ΕΕ και ταυτόχρονα να εξασφαλίσει ότι μπορούν να αξιοποιηθούν πλήρως οι νέες ευκαιρίες. Επίκεντρο των προσπαθειών είναι να γίνει πράξη ο στόχος της Λισσαβώνας - όπως διαμορφώθηκε και στις επόμενες συνόδους του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου- με την επίτευξη μιας δυναμικής και αμοιβαία επωφελούς αλληλεπίδρασης μεταξύ οικονομικής πολιτικής, κοινωνικής πολιτικής και πολιτικής για την απασχόληση.

Η ατζέντα πρέπει να ενισχύει την κοινωνική πολιτική ως παραγωγικό συντελεστή, αλλά και ως παράγοντα αλληλεγγύης και κοινωνικής δικαιοσύνης. Η προαγωγή της «ποιότητας» αποτελεί σημαντική κινητήρια δύναμη της ατζέντας.

---

¹ COM(2000) 379 της 28/06/2000· ψήφισμα ΕΚ Α5-291/2000 της 25/10/2000· συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στη Νίκαια.

² Παρά ταύτα, σε ολόκληρο το έγγραφο γίνεται συσχέτιση με το έργο που έχει επιτελεστεί κατά τα προηγούμενα έτη, καθώς και με μελλοντικές πρωτοβουλίες, ώστε σε αυτή τη συνθετική έκθεση να παρουσιαστεί μια όσο το δυνατόν πιο σαφής επισκόπηση.

2. Η οικονομική κατάσταση, η κατάσταση στην απασχόληση και η κοινωνική κατάσταση

Η οικονομική κατάσταση

Στην ευρωπαϊκή οικονομία δημιουργήθηκαν το 2001 περίπου 2 εκατομμύρια νέες θέσεις εργασίας. Ως εκ τούτου, το ποσοστό απασχόλησης³ συνέχισε να αυξάνεται φθάνοντας στο 64,1% το 2001 έναντι 63,4% το 2000. Το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών αυξήθηκε από 54,1% σε 55%. Στο ίδιο χρονικό διάστημα το ποσοστό ανεργίας μειώθηκε από 7,8% σε 7,4%, ενώ συνέχισε να μειώνεται και το ποσοστό της μακροχρόνιας ανεργίας – από 3,5% το 2000 σε 3,1% το 2001. Αυτή η βελτίωση των επιδόσεων όσον αφορά την απασχόληση σημειώθηκε μέσα σε ένα επιδεινούμενο οικονομικό περιβάλλον.

Από το 2000 έως το 2001, ο ρυθμός αύξησης του ΑΕγχΠ μειώθηκε από 3,4% σε 1,5% και σύμφωνα με τις οικονομικές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που δημοσιεύθηκαν το φθινόπωρο του 2002⁴ ο ρυθμός ανάκαμψης θα είναι βραδύτερος από τον αρχικά αναμενόμενο. Ο μέσος όρος του ρυθμού ανάπτυξης εκτιμάται ότι θα είναι 1% το 2002 και 2% το 2003. Νέα ώθηση στην οικονομική ανάπτυξη αναμένεται πλέον να δοθεί από το δεύτερο εξάμηνο του 2003. Ενώ η δημιουργία θέσεων εργασίας αναμένεται να συνεχιστεί, με 1 εκατομμύριο νέες θέσεις κατά τη χρονική περίοδο 2002-2003, προβλέπεται ότι κατά την ίδια περίοδο το ποσοστό ανεργίας θα αυξηθεί με αργό ρυθμό –έως 7,6% κατά το 2002 και 7,7% κατά το 2003. Το ποσοστό ανεργίας αναμένεται ότι θα αρχίσει να μειώνεται εκ νέου φθάνοντας το 2004 το επίπεδο του 7,4% που είχε σημειώσει το 2001. Ταυτόχρονα, εκτιμάται ότι ο πληθωρισμός δε θα μειωθεί κάτω από το 2% το 2003, ενώ το δημόσιο έλλειμμα αναμένεται να ανέλθει στο 1,9% του ΑΕγχΠ στην ΕΕ (και στο 2,3% στη ζώνη του ευρώ).

Η κατάσταση στην απασχόληση

Παρά την πρόσφατη επιβράδυνση της οικονομικής ανάπτυξης, εξακολούθησε η βελτίωση των αγορών εργασίας της ΕΕ, καθώς δημιουργήθηκαν νέες επιπλέον θέσεις εργασίας και εφαρμόστηκαν πολιτικές που ευνοούν την απασχόληση. Ωστόσο, βραχυπρόθεσμα, η άλλη όψη της ελαστικής αγοράς εργασίας είναι ότι η αύξηση της παραγωγικότητας προβλέπεται να παραμείνει χαμηλή⁵.

Από το 1997, έχουν δημιουργηθεί περισσότερες από 10 εκατομμύρια θέσεις εργασίας – 6 εκατομμύρια από τις οποίες κατέλαβαν γυναίκες – ενώ ο αριθμός των ανέργων έχει μειωθεί κατά 4 εκατομμύρια. Η επανεξέταση και η αξιολόγηση της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι, κατά την πενταετή εφαρμογή της στρατηγικής, οι διαρθρωτικές βελτιώσεις στην αγορά εργασίας της ΕΕ ωρίμασαν και ότι η βελτίωση όσον αφορά τη δημιουργία θέσεων εργασίας δεν μπορεί να αποδοθεί αποκλειστικά στον επιχειρηματικό κύκλο.

Απόδειξη ότι οι βελτιώσεις είναι διαρθρωτικού χαρακτήρα αποτελούν η μείωση του ποσοστού της διαρθρωτικής ανεργίας, η μορφή της οικονομικής ανάπτυξης, η οποία χαρακτηρίζεται όλο και περισσότερο από την ένταση της απασχόλησης, καθώς και η

³ Αναθεωρημένα στοιχεία για τα ποσοστά απασχόλησης και μακροχρόνιας ανεργίας, διαθέσιμα από την 16η Δεκεμβρίου 2002

⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Ευρωπαϊκή Οικονομία αριθ. 5/2002.

⁵ Η βελτίωση της σχέσης ανάμεσα στο μεγαλύτερο αριθμό θέσεων εργασίας και στην παραγωγικότητα βρίσκεται στο επίκεντρο των μέτρων ενίσχυσης της ποιότητας στην εργασία (βλ. παρακάτω).

ταχύτερη ανταπόκριση της αγοράς εργασίας στις οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές. Ωστόσο, μένουν ακόμη να γίνουν σημαντικές διαρθρωτικές βελτιώσεις προκειμένου να αυξηθεί η ικανότητα της οικονομίας να αντιδρά στους κλυδωνισμούς μέσω μεταρρυθμίσεων σε επίπεδο προϊόντος, κεφαλαίου και αγοράς εργασίας.

Ωστόσο, παρά τις βελτιώσεις που παρατηρήθηκαν, εξακολουθούν να υπάρχουν εκτεταμένες αδυναμίες οι οποίες πρέπει να αντιμετωπιστούν επείγοντως. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται:

- τα συνεχιζόμενα υψηλά επίπεδα της ανεργίας και της μακροχρόνιας ανεργίας
- τα συνεχιζόμενα χαμηλά ποσοστά απασχόλησης των γυναικών
- η άνιση κατανομή των ποσοστών απασχόλησης στις ηλικιακές ομάδες, όπου ιδιαίτερα οι εργαζόμενοι μεγαλύτερης ηλικίας, αλλά και οι νέοι, αντιμετωπίζουν μεγάλες δυσκολίες όσον αφορά την εξεύρεση ή τη διατήρηση μιας θέσης εργασίας
- οι μετανάστες, τα άτομα που προέρχονται από εθνοτικές μειονότητες και άλλες μειονεκτούσες ομάδες εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν σοβαρά εμπόδια στην αγορά εργασίας
- οι περιφερειακές ανισότητες σε αρκετά κράτη μέλη, οι οποίες επηρεάζουν την κοινωνική συνοχή της Ευρώπης
- η επιμονή της συμφόρησης των περιφερειακών αγορών εργασίας και των ελλείψεων σε δεξιότητες.

Για να επιτευχθούν οι στόχοι της Λισσαβόνας έως το 2010, πρέπει να δημιουργηθούν 15 εκατομμύρια επιπλέον θέσεις εργασίας.⁶ Οι προκλήσεις είναι γνωστές. Η ελπιδοφόρα πορεία της μεταρρύθμισης της αγοράς εργασίας, η οποία ευνοήθηκε από την ευρωπαϊκή στρατηγική για την απασχόληση, πρέπει να συνεχιστεί με περισσότερο σθένος και αποφασιστικότητα, ιδίως μέσα στο λιγότερο ελκυστικό οικονομικό κλίμα. Πρέπει να αποφευχθεί πάση θυσία ο κίνδυνος της λήξης εσπευσμένων μέτρων, τα οποία θα μπορούσαν να παρεμποδίσουν τη μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη βελτίωση των επιδόσεων της βιώσιμης απασχόλησης.

Η κοινωνική κατάσταση

Οι διαρθρωτικές αδυναμίες που εντοπίστηκαν στην αγορά εργασίας είναι σε μεγάλο βαθμό υπεύθυνες για τη διαιώνιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, προβλήματα από τα πιο δυσεπίλυτα της Ένωσης. Ωστόσο, πρέπει να ληφθούν υπόψη και άλλοι παράγοντες, όπως η ασθένεια και η αναπηρία, η διάλυση της οικογένειας ή η έλλειψη βασικών δεξιοτήτων. Από την άλλη πλευρά, μια θέση εργασίας συχνά δεν επαρκεί για την εξασφάλιση των απαραίτητων μέσων διαβίωσης που θα προστατεύσουν τους εργαζόμενους από τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό, ιδίως όταν συνδέεται με χαμηλές αμοιβές, χαμηλή ποιότητα εργασίας, αβεβαιότητα στην εργασία ή ανεπαρκή κατάρτιση. Για τους λόγους αυτούς, η βελτίωση της κατάστασης στην απασχόληση σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση, παρότι αποτελεί ιδιαίτερα θετική εξέλιξη, ίσως δεν αρκεί από μόνη της για να δοθεί σημαντική ώθηση στην εξάλειψη της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

---

⁶ COM (2002) 9 και συμφωνία του Συμβουλίου στις 8 Μαρτίου 2002 – Αύξηση της συμμετοχής του εργατικού δυναμικού και προώθηση της παράτασης του ενεργού επαγγελματικού βίου.

Τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία σχετικά με το εισόδημα (τα οποία αναφέρονται στο 1999)⁷ δείχνουν ότι το 15% του πληθυσμού, δηλαδή περισσότερα από 56 εκατομμύρια άτομα, απειλούνταν από τη φτώχεια διαβιώνοντας κάτω από το όριο του 60% του εθνικού διάμεσου ισοδύναμου εισοδήματος. Ιδιαίτερα εντυπωσιακό είναι το γεγονός ότι το 9% του πληθυσμού της ΕΕ βρίσκεται υπό τη μόνιμη απειλή της φτώχειας (βρισκόταν, δηλαδή, στο όριο της φτώχειας κατά τα δύο τουλάχιστον έτη της προηγούμενης τριετίας). Η κοινωνική ασφάλιση έχει κρίσιμη σημασία για τη μείωση του κινδύνου της φτώχειας. Χωρίς τα επιδόματα κοινωνικής πρόνοιας, ο κίνδυνος της φτώχειας θα απειλούσε το 24% του πληθυσμού (εφόσον δεν συμπεριληφθούν οι συντάξεις στον ορισμό των επιδομάτων κοινωνικής πρόνοιας) ή το 40 % (εφόσον συμπεριληφθούν). Το γεγονός αυτό καταδεικνύει ταυτόχρονα τον ρόλο αλλά και τα όρια της αναδιανομής του εισοδήματος.

Όσον αφορά την έκταση του προβλήματος, παρατηρούνται σημαντικές διαφορές ανάμεσα στα κράτη μέλη. Ενώ σε ορισμένα κράτη μέλη το χαμηλό εισόδημα και η ανεπαρκής πρόσβαση σε βασικά αγαθά και υπηρεσίες είναι ενδημικά φαινόμενα και εξακολουθούν να πλήττουν μεγάλες μερίδες του πληθυσμού, σε άλλα το πρόβλημα έχει περιοριστεί σε πολύ συγκεκριμένες ομάδες του πληθυσμού χάρη στα εκτεταμένα προγράμματα κοινωνικής ασφάλισης και στη γενικευμένη πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες σε πεδία ζωτικής σημασίας (εκπαίδευση, υγεία, μακροχρόνια φροντίδα για τους ηλικιωμένους, στέγαση).

Ωστόσο, τα στατιστικά στοιχεία δίνουν κατά προσέγγιση μόνο την εικόνα της έκτασης του κοινωνικού αποκλεισμού, καθώς πολλές από τις κοινωνικές ομάδες που πλήττονται κατεξοχήν παραμένουν σε μεγάλο βαθμό «αόρατες» για τις κοινωνικές στατιστικές, τουλάχιστον όσον αφορά τα συγκρίσιμα στοιχεία της ΕΕ. Αυτό ισχύει κυρίως για τους αστέγους και για τα άτομα που ζουν σε ιδρύματα.

Η έρευνα του Ευρωβαρομέτρου για το 2001 σχετικά με την κοινωνική αβεβαιότητα και την κοινωνική ένταξη αποκαλύπτει ότι ένα υψηλό ποσοστό πολιτών θεωρεί εαυτόν φτωχό (υποκειμενική φτώχεια), ιδίως στη νότια Ευρώπη.

Όσον αφορά την κατανομή του εισοδήματος, τα πιο πρόσφατα στοιχεία από τους διαρθρωτικούς δείκτες επισημαίνουν σημαντικές και επίμονες ανισότητες. Στο σύνολο της ΕΕ, το 20% των πλουσιότερων πολιτών έχει εισόδημα 4,6 φορές μεγαλύτερο από το 20% των φτωχότερων πολιτών – η αναλογία αυτή ωστόσο αποκρύπτει τις μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών.

3. Η υλοποίηση της ατζέντας κοινωνικής πολιτικής

Έχει ήδη δρομολογηθεί η επανεξέταση της υλοποίησης της ατζέντας κοινωνικής πολιτικής κατά το 2002. Έχουν τεθεί σε λειτουργία πρωτοβουλίες και μέτρα όπως είχε ανακοινωθεί.

---

⁷ Βλ. τελευταία έκδοση της έρευνας ECHP (Ευρωπαϊκό πάνελ για τα νοικοκυριά - 1999), η οποία δημοσιεύθηκε τον Δεκέμβριο 2002. Η βάση δεδομένων αυτής της έκδοσης του ECHP περιλαμβάνει μερικές σημαντικές αναθεωρήσεις για ορισμένες χώρες καθώς και μεθοδολογικές βελτιώσεις για να αποφευχθούν τα υπερβολικά βάρη καθώς και να προβλέπεται και να ρυθμίζεται η έλλειψη απάντησης εντός των νοικοκυριών. Για τους λόγους αυτούς, οι δείκτες για το 1998 και τα προηγούμενα έτη, οι οποίοι βασίζονται στη βάση δεδομένων του Δεκεμβρίου 2001 δεν μπορούν να θεωρηθούν συγκρίσιμοι με τους δείκτες για τα ίδια έτη που βασίζονται στη νέα βάση δεδομένων.

3.1. Περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας

Υψιστη προτεραιότητα της ατζέντας κοινωνικής πολιτικής είναι να καταβληθούν προσπάθειες για την επίτευξη του στόχου της πλήρους απασχόλησης, ώστε, όπως ορίζεται στη στρατηγική της Λισσαβόνας, να αυξηθεί το ποσοστό της απασχόλησης προσεγγίζοντας κατά το δυνατόν το 70% έως το 2010, καθώς επίσης να αυξηθεί το ποσοστό των απασχολούμενων γυναικών πάνω από το 60% έως το 2010.

Το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Στοκχόλμη, το 2001, συμπλήρωσε τους στόχους της Λισσαβόνας προσθέτοντας τον μεσοπρόθεσμο στόχο της αύξησης του συνολικού ποσοστού απασχόλησης σε 67% και του ποσοστού απασχόλησης των γυναικών σε 57% έως το 2005. Τέθηκε επίσης ο στόχος ποσοστού 50% για την απασχόληση εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας (55-64) έως το 2010. Στο εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Βαρκελώνη, το 2002, οι ποσοτικοί στόχοι υπέστησαν περαιτέρω επεξεργασία και αποφασίστηκε έως το 2010 να επιδιωχθεί σταδιακή αύξηση κατά 5 περίπου έτη του πραγματικού μέσου όρου ηλικίας στην οποία οι πολίτες της ΕΕ παύουν να εργάζονται. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να σημειωθεί ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο ενέκριναν κοινή έκθεση σχετικά με την αύξηση της συμμετοχής του εργατικού δυναμικού και την προώθηση της παράτασης του ενεργού επαγγελματικού βίου.

Στο εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Βαρκελώνη, το Μάρτιο του 2002, καθιερώθηκε ένα νέο κριτήριο αξιολόγησης των επιδόσεων που αφορά τη φροντίδα των παιδιών. Έως το 2010 τουλάχιστον το 33% των παιδιών ηλικίας κάτω των 3 ετών και τουλάχιστον το 90% των παιδιών μεταξύ 3 ετών και της ηλικίας έναρξης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης πρέπει να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες παιδικής μέριμνας. Η επίτευξη αυτού του στόχου θα συμβάλει άμεσα στην προσέλκυση περισσότερων γυναικών στην αμειβόμενη εργασία. Θα βοηθήσει επίσης τόσο τους άνδρες όσο και τις γυναίκες να επιτύχουν ένα καλύτερο συνδυασμό της επαγγελματικής και της οικογενειακής ζωής.

Παρά ταύτα, ενώ αυξάνονται οι εκκλήσεις για τη θέσπιση ευρωπαϊκών στόχων, δεν υπάρχει εκτεταμένη δέσμευση των κρατών μελών με τη μορφή εθνικών στόχων. Η προσέγγιση αυτή υπονομεύει τις δυνατότητες της ΕΕ να επιτύχει τον γενικό στόχο στον οποίο έχουν δεσμευτεί οι πολιτικές ηγεσίες όλων των κρατών μελών.

Σημαντικό μέτρο

- Κοινή έκθεση σχετικά με την αύξηση της συμμετοχής του εργατικού δυναμικού και την προώθηση της παράτασης του ενεργού επαγγελματικού βίου⁸

Ενίσχυση και συνέχιση της συντονισμένης στρατηγικής για την απασχόληση

Οι κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση για το έτος 2002 ήταν οι τελευταίες ενός πενταετούς κύκλου που συμφωνήθηκε στο έκτακτο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για την απασχόληση, που πραγματοποιήθηκε στο Λουξεμβούργο το Νοέμβριο του 1997. Υποβλήθηκαν από την Επιτροπή το Σεπτέμβριο του 2001 και εγκρίθηκαν επισήμως από το Συμβούλιο το Φεβρουάριο του 2002, μετά από γνωμοδότηση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Παρότι είναι συνεπείς προς τους γενικούς προσανατολισμούς οικονομικής πολιτικής⁹, οι

⁸ COM(2002) 9 της 24/01/02 και έγκριση από το Συμβούλιο του Μαρτίου του 2002.

⁹ COM(2002) 93 της 21/02/2002 σχετικά με την εφαρμογή των γενικών προσανατολισμών οικονομικής πολιτικής για το 2001· COM(2002) 191 της 24/04/2002 σχετικά με την πρόταση σύστασης της

κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση εστιάζονται κυρίως στη μεταρρύθμιση της πολιτικής για την απασχόληση.

Η Επιτροπή πρότεινε τον εξορθολογισμό των ετήσιων κύκλων συντονισμού των οικονομικών πολιτικών και των πολιτικών για την απασχόληση από το 2003. Για τον συγχρονισμό των αντίστοιχων χρονοδιαγραμμάτων καθιερώθηκε ένα στάδιο επανεξέτασης της υλοποίησης των πολιτικών, το οποίο είχε ως αποτέλεσμα μια δέσμη μέτρων εφαρμογής που υποβλήθηκε στο εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, και ένα στάδιο διαμόρφωσης πολιτικής μετά το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το οποίο ολοκληρώθηκε με την επίσημη έγκριση των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση και των γενικών προσανατολισμών οικονομικής πολιτικής.

Ως μεταβατικό μέτρο για τον συγχρονισμό του συντονισμού των πολιτικών, η Επιτροπή υπέβαλε μόνο το σχέδιο της κοινής έκθεσης για την απασχόληση του 2002 στο Συμβούλιο του Νοεμβρίου και μετέθεσε την υποβολή των προτάσεων της σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση και τις συστάσεις μετά το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2003. Στο σχέδιο της κοινής έκθεσης για την απασχόληση, το οποίο αποτελεί τμήμα της δέσμης μέτρων υλοποίησης, γίνεται λεπτομερής απολογισμός και αξιολόγηση των μέτρων και των πρωτοβουλιών που έχουν υλοποιηθεί από τα κράτη μέλη σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση και τις ιδιαίτερες συστάσεις που έγιναν σε κάθε χώρα.

Ο εξορθολογισμός είναι ιδιαίτερα επίκαιρος, ιδίως γιατί προετοιμάζεται μια νέα φάση της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση για το 2003. Σημαντική συνεισφορά στο πλαίσιο αυτής της νέας φάσης αποτελεί η αξιολόγηση του συντονισμού των εθνικών πολιτικών για την απασχόληση μετά το έκτακτο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για την απασχόληση, που πραγματοποιήθηκε στο Λουξεμβούργο το 1997. Η αξιολόγηση διενεργήθηκε από κοινού από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη. Η ανακοίνωση σχετικά με τον απολογισμό πέντε ετών ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση περιλαμβάνει μια εκτενή σύνοψη της αξιολόγησης και καταλήγει σε θετικά συμπεράσματα όσον αφορά τον αντίκτυπο αυτής καθαυτής της στρατηγικής, καθώς επίσης των επιμέρους κατευθυντήριων γραμμών και πολιτικών μέτρων. Μετά την αξιολόγηση και τις συνεπακόλουθες συζητήσεις και εισηγήσεις, η Επιτροπή θα εγκρίνει νέα ανακοίνωση για το μέλλον της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση, στις αρχές του 2003.

Το 2002, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συμφώνησαν, κατόπιν συνδιαλλαγής, ένα πρόγραμμα δράσης σχετικά με τα κοινοτικά μέτρα παροχής κινήτρων στο πεδίο της απασχόλησης, τα οποία είχε προτείνει η Επιτροπή τον Ιούλιο του 2000. Το πρόγραμμα συμβάλλει στην ανταλλαγή ορθών πρακτικών, στη δικτύωση και στην εμπεριστατωμένη ανάλυση της κατάστασης της αγοράς εργασίας.

Επιτροπής για τους γενικούς προσανατολισμούς των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών και της Κοινότητας για το 2002: επίσημη έγκριση από το Συμβούλιο τον Ιούνιο του 2002 (ΕΕ L 182, σ. 1 της 11/07/2002).

Σημαντικά μέτρα:

- Κατευθυντήριες γραμμές της πολιτικής των κρατών μελών για την απασχόληση το 2002¹⁰
- Σύσταση σχετικά με την εφαρμογή των πολιτικών των κρατών μελών για την απασχόληση¹¹
- Απολογισμός πέντε ετών ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση¹²
- Εξορθολογισμός των ετήσιων κύκλων συντονισμού της οικονομικής πολιτικής και της πολιτικής απασχόλησης¹³
- Σχέδιο κοινής έκθεσης για την απασχόληση για το 2002¹⁴
- Μέτρα παροχής κινήτρων στο πεδίο της απασχόλησης¹⁵

Ποιότητα στην εργασία

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Λισσαβόνα εισήγαγε τον διττό στόχο των περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας, τονίζοντας την έντονη αλληλεξάρτηση μεταξύ ποσότητας και ποιότητας. Η επίτευξη του στόχου της πλήρους απασχόλησης, για άνδρες και γυναίκες, διευκολύνεται από τη βελτίωση της ποιότητας στην εργασία, ενώ η ποιότητα στην εργασία μπορεί να βελτιωθεί με την αύξηση του αριθμού των θέσεων εργασίας. Πρόκειται για μια στρατηγική επιλογή που έγινε στο ανώτατο πολιτικό επίπεδο. Το μέλλον της Ευρώπης και η ανταγωνιστική θέση των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων στηρίζεται στην παραγωγή υψηλής ποιότητας αγαθών και υπηρεσιών, η οποία είναι βιώσιμη μόνον εφόσον υπάρχει εξειδικευμένο, υγιές, αφοσιωμένο και παραγωγικό εργατικό δυναμικό.

Η προσέγγιση αυτή βρισκόταν στο επίκεντρο της ατζέντας κοινωνικής πολιτικής και αναπτύχθηκε περαιτέρω στην ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την επένδυση στην ποιότητα¹⁶. Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Λάκεν εγκρίθηκαν δείκτες για την παρακολούθηση της προόδου. Η προτεραιότητα που πρέπει να δοθεί σε αυτή τη διάσταση τεκμηριώνεται με στοιχεία που παρατίθενται στην έκθεση για την απασχόληση στην Ευρώπη το 2002¹⁷.

---

¹⁰ COM(2001) 511 της 12/09/2001· ψήφισμα του ΕΚ Β5/2001/739 της 29/11/2001· πολιτική συμφωνία στο Συμβούλιο του Δεκεμβρίου του 2001· επίσημη έγκριση από το Συμβούλιο το Φεβρουάριο του 2002 (ΕΕ L 60, σ. 60 της 01/03/2002).

¹¹ COM(2001) 512 της 12/09/2001· πολιτική συμφωνία στο Συμβούλιο του Δεκεμβρίου του 2001· επίσημη έγκριση από το Συμβούλιο το Φεβρουάριο του 2002 (ΕΕ L 60, σ. 70 της 01/03/2002).

¹² COM(2002) 416 της 17/07/2002· ψήφισμα του ΕΚ Α5/2002/301 της 25/09/2002· συζητήσεις στο Συμβούλιο του Οκτωβρίου του 2002.

¹³ COM(2002) 487 της 03/09/2002.

¹⁴ COM(2002) 621 της 13/11/2002.

¹⁵ Απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (εγκρίθηκε τον Απρίλιο) και του Συμβουλίου (εγκρίθηκε το Μάιο του 2002).

¹⁶ COM(2001) 313 της 20/06/2001.

¹⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2002): Απασχόληση στην Ευρώπη 2002. Πρόσφατες τάσεις και προοπτικές. Λουξεμβούργο: Γραφείο επίσημων εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Η σαφώς θετική συσχέτιση του ποσοστού απασχόλησης και της ποιότητας της εργασίας μπορεί να παρατηρηθεί εμπειρικά, όπως και η θετική συσχέτιση μεταξύ ποιότητας και παραγωγικότητας. Προσομοιώσεις πιθανών μελλοντικών σεναρίων δείχνουν ότι η ποιοτική βελτίωση των ευρωπαϊκών αγορών εργασίας αποτελεί προϋπόθεση για την περαιτέρω μείωση του ανοίγματος της ψαλίδας ανάμεσα στις ηλικίες, στα φύλα και στις δεξιότητες, η οποία εξακολουθεί να αποτελεί ένα από τα κυριότερα εμπόδια για τη βελτίωση των επιδόσεων της απασχόλησης στην ΕΕ, καθώς και για την αντιμετώπιση των περιφερειακών ανισοτήτων όσον αφορά τις επιδόσεις στην απασχόληση. Ωστόσο, οι δυναμικές που παρατηρούνται επί του παρόντος στις ευρωπαϊκές αγορές εργασίας δεν αντικατοπτρίζουν ακόμη τη δυναμική της ποιότητας που απαιτείται για την εκπλήρωση των φιλόδοξων στόχων που τέθηκαν στα Συμβούλια στη Λισσαβώνα, στη Στοκχόλμη και στη Βαρκελώνη. Ως εκ τούτου, χωρίς περαιτέρω βελτίωση της ποιότητας, η δημιουργία θέσεων εργασίας θα παρουσιάζει σημαντική υστέρηση υπογραμμίζοντας το οικονομικό κόστος που συνεπάγεται η έλλειψη ποιοτικών κοινωνικών πολιτικών. Λόγω της αποσπασματικής προσέγγισης στην ποιότητα της εργασίας που αντικατοπτρίζεται στα εθνικά σχέδια δράσης για το 2002, η Επιτροπή τόνισε στο σχέδιο κοινής έκθεσης για την απασχόληση για το 2002 την ανάγκη η βελτίωση της ποιότητας στην εργασία να αντικατοπτρίζεται καλύτερα στα εθνικά σχέδια δράσης των κρατών μελών.

Πέραν της στοχοθετημένης πολιτικής του δημόσιου τομέα, ιδίως μέσω της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση, η συνεργασία των κοινωνικών εταίρων είναι ζωτικής σημασίας για την επίτευξη του στόχου των «περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας».

Η τοπική και η περιφερειακή διάσταση της στρατηγικής για την απασχόληση

Η ψαλίδα στις επιδόσεις της απασχόλησης σε περιφερειακό επίπεδο παραμένει μεγάλη, όσον αφορά τόσο το επίπεδο ανεργίας όσο και το ποσοστό απασχόλησης. Κρίνεται ότι η ανάλυση των βαθύτερων αιτιών αυτής της απόκλισης και η ανταλλαγή πληροφοριών αποτελούν μέσα που μπορούν να συμβάλλουν στη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των περιφερειών. Τα διαρθρωτικά ταμεία, επίσης, ενισχύουν τη σύγκλιση και τη συνοχή.

Η ενεργή συμμετοχή των τοπικών και των περιφερειακών αρχών στην κατάρτιση και στην υλοποίηση των εθνικών σχεδίων δράσης για την απασχόληση αποτελεί προϋπόθεση για τη χάραξη πολιτικής στο πεδίο της απασχόλησης. Η συμμετοχή των περιφερειακών και των τοπικών αρχών αποτελεί, επίσης, σημαντικό συστατικό στοιχείο της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού και της καλύτερης μορφής διακυβέρνησης.

Κατάρτιση και δια βίου μάθηση

Η επένδυση στην εκπαίδευση, στην κατάρτιση και στη δια βίου μάθηση είναι κεντρικής σημασίας για την επίτευξη του στόχου της πλήρους απασχόλησης με ποιοτικές θέσεις εργασίας που τέθηκε στη Λισσαβώνα. Η κυριότερη τάση στο πλαίσιο της ζήτησης εργασίας είναι η ανάπτυξη των δεξιοτήτων.

Τα στοιχεία δείχνουν ότι η ΕΕ πάσχει από ανεπαρκή επένδυση στον άνθρωπο. Αυτή η ανεπαρκής επένδυση, εξαιτίας της έλλειψης κοινωνικών πολιτικών, έχει κόστος για την οικονομία. Παρεμποδίζει την εξισορρόπηση προσφοράς και ζήτησης, δημιουργεί σημεία συμφόρησης, αυξάνει το κόστος της εργασίας, όπως έγινε σαφές π.χ. στον τομέα των ΤΠΕ, και περιορίζει τις παραγωγικές δυνατότητες της ευρωπαϊκής οικονομίας. Για μια αποτελεσματική πολιτική απάντηση απαιτείται ο καθορισμός ενός πλαισίου, η πρόβλεψη

προτύπων ποιότητας και η παροχή κινήτρων σε εργοδότες και εργαζομένους, ώστε να αυξηθεί ο όγκος και να βελτιωθεί η ποιότητα της ιδιωτικής επένδυσης στον άνθρωπο. Απαιτείται επίσης επανεξέταση των δημόσιων δαπανών με στόχο τον αναπροσανατολισμό τους στη συσσώρευση ανθρώπινου κεφαλαίου και στην έρευνα και ανάπτυξη¹⁸.

Το υπόμνημα για τη δια βίου εκπαίδευση και κατάρτιση¹⁹ έγινε το έναυσμα για μια ευρεία συζήτηση σε όλη την Ευρώπη, με τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων μερών και φορέων. Στο ψήφισμά του²⁰, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο καλούσε τα κράτη μέλη να συνεργαστούν χρησιμοποιώντας την ανοιχτή μέθοδο συντονισμού και να επικεντρωθούν στον προσδιορισμό συγκεκριμένων στόχων όσον αφορά τη συμμετοχή σε προγράμματα εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης, καθώς και στην κατοχύρωση του δικαιώματος πρόσβασης στην επαγγελματική κατάρτιση και στην επιμόρφωση για όλους. Με βάση αυτή τη δημόσια συζήτηση, η Επιτροπή εξέδωσε μια ανακοίνωση σχετικά με τη συνέχεια που θα δοθεί, στην οποία σκιαγραφούνται μελλοντικές πιθανές ενέργειες για την πραγμάτωση ενός ευρωπαϊκού χώρου δια βίου μάθησης.

Η ευρωπαϊκή στρατηγική για την απασχόληση αντικατοπτρίζει σαφώς αυτή την ύψιστη προτεραιότητα δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην απασχολησιμότητα, ιδίως βοηθώντας τους εργαζομένους να μην παγιδευτούν στη μακροχρόνια ανεργία και εφαρμόζοντας ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας. Οι κοινοτικοί πόροι που παρέχονται μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου είναι στρατηγικής σημασίας.

Παρά ταύτα, χρειάζεται να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες. Αξίζει να σημειωθεί η συμφωνία που συνάφθηκε από τους κοινωνικούς εταίρους σε διεπαγγελματικό επίπεδο σχετικά με την ανάπτυξη δεξιοτήτων και ικανοτήτων. Οι κοινωνικοί εταίροι δεσμεύτηκαν να παρακολουθούν τις εξελίξεις σε όλα τα επίπεδα και να διενεργήσουν αξιολόγηση την άνοιξη του 2006²¹.

Σημαντικό μέτρο

– Πραγμάτωση ενός ευρωπαϊκού χώρου δια βίου μάθησης²²

Η κοινωνική διάσταση και η σχετική με την απασχόληση διάσταση της κοινωνίας της πληροφορίας

Η ανάπτυξη δεξιοτήτων βρίσκεται επίσης στο επίκεντρο της κοινωνικής διάστασης και της σχετικής με την απασχόληση διάστασης της κοινωνίας της πληροφορίας. Ιδιαίτερη προσοχή δόθηκε το 2002 στην εξέταση και στη διερεύνηση της συμβολής της κοινωνίας της πληροφορίας στη διαχείριση των αλλαγών και στη βελτίωση της ποιότητας στην απασχόληση. Τονίζεται ο κρίσιμος ρόλος που διαδραματίζουν οι θέσεις εργασίας της κοινωνίας της πληροφορίας στη διευκόλυνση της αλλαγής και στη μεταρρύθμιση της ευρωπαϊκής οικονομίας.

¹⁸ Οι δαπάνες αυτές χαρακτηρίζονται «υψηλής ποιότητας» δημόσιες δαπάνες στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τα δημόσια οικονομικά στην ΟΝΕ - 2002 (COM(2002) 209 της 14/05/2002). SEC(2000) 1832 της 30/10/2000.

¹⁹ Ψήφισμα του ΕΚ Α5/2001/322 της 23/10/2001.

²⁰ Συμφωνία της 28/02/2002.

²¹ COM(2001) 678 της 21/11/2001· Ψήφισμα του ΕΚ Α5/2002/62 της 14/03/2002· Ψήφισμα του Συμβουλίου του Ιουνίου του 2002 (ΕΕ C 163, σ. 1 της 09/07/2002).

Η ηλεκτρονική μάθηση αποτελεί σημαντικό εργαλείο για τη σταδιακή πραγματοποίηση αυτής της αλλαγής. Για την παρακολούθηση των τάσεων η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε ενδιάμεση έκθεση σχετικά με τις τελευταίες εξελίξεις στον τομέα της ηλεκτρονικής μάθησης.

Σημαντικά μέτρα

- Η απασχόληση στην κοινωνία της πληροφορίας – ποιότητα για την αλλαγή²³
- Ηλεκτρονική μάθηση: να σκεφτούμε την εκπαίδευση του αύριο²⁴

Κινητικότητα

Μετά την έκθεση της ομάδας σχεδιασμού υψηλού επιπέδου για τις δεξιότητες και την κινητικότητα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε σχέδιο δράσης για τις δεξιότητες και την κινητικότητα το 2002, το οποίο αναμένεται να συμβάλει στη βελτίωση των δεξιοτήτων και της προσαρμοστικότητας του εργατικού δυναμικού της Ευρώπης. Στο σχέδιο δράσης προβλέπονται μέτρα για την αντιμετώπιση της ανεπαρκούς επαγγελματικής κινητικότητας, της περιορισμένης γεωγραφικής κινητικότητας, της αποσπασματικής πληροφόρησης σχετικά με την κινητικότητα και της έλλειψης διαφάνειας όσον αφορά τις ευκαιρίες απασχόλησης. Ο σχεδιασμός των μέτρων τα οποία ανακοινώθηκαν, μεταξύ των οποίων η ευρωπαϊκή κάρτα ασφάλισης υγείας και η δημιουργία ενός ενιαίου ευρωπαϊκού ιστοχώρου πληροφόρησης για την επαγγελματική κινητικότητα, αποσκοπούν στο να καταστούν οι ευρωπαϊκές αγορές εργασίας περισσότερο ανοιχτές και προσβάσιμες. Τέθηκαν σε εφαρμογή μέτρα προσαρμοσμένα στις ανάγκες των ερευνητών. Σε αυτά περιλαμβάνονται μία πύλη στο Διαδίκτυο αφιερωμένη στην κινητικότητα των ερευνητών (Mobility Portal) και το πανευρωπαϊκό δίκτυο κέντρων κινητικότητας για τους ερευνητές.

Μία πτυχή του σχεδίου δράσης αφορά τη βελτίωση της διασυνοριακής αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων, σχετικά με την οποία η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Πρέπει επίσης να αναφερθεί η συμφωνία των κοινωνικών εταίρων σχετικά με την ανάπτυξη δεξιοτήτων και ικανοτήτων. Στα τέλη του Δεκεμβρίου 2002, η Επιτροπή ενέκρινε απόφαση για την ανανέωση και την επικαιροποίηση του δικτύου EURES (βάσει του κανονισμού 1612/68), η οποία αποσκοπεί στο να αναβαθμίσει την αρμοδιότητα των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης όσον αφορά την παροχή και τη διαχείριση - και σε διασυνοριακό επίπεδο - των υπηρεσιών του EURES, και να καταστήσει ορθολογικότερο το δίκτυο ενόψει της διεύρυνσης. Η απόφαση της Επιτροπής συμπληρώνεται από ένα χάρτη του EURES, όπου περιγράφονται οι κυριότερες επιχειρησιακές πτυχές του δικτύου.

Μια άλλη πτυχή του σχεδίου δράσης αφορά τον εκσυγχρονισμό των κανόνων που διέπουν την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, ο οποίος ζητήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Νίκαια και θα ολοκληρωθεί το 2003. Η Επιτροπή ενέκρινε πρόταση οδηγίας σχετικά με το δικαίωμα διαμονής και ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων, η οποία συζητείται επί του παρόντος στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο.

Στο ίδιο πλαίσιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Νίκαια ενθάρρυνε επίσης την προσαρμογή και την επέκταση της εφαρμογής των διατάξεων που αφορούν τα δικαιώματα κοινωνικής ασφάλισης στο διασυνοριακό επίπεδο. Πρόοδος έχει σημειωθεί επίσης όσον αφορά τον

²³ SEC(2002) 372 της 03/04/2002.

²⁴ SEC(2002) 236 της 28/02/2002.

εκσυγχρονισμό του κανονισμού 1408/71, ενώ υποβλήθηκε πρόταση για την επέκταση της εφαρμογής του κανονισμού σε υπηκόους τρίτων χωρών, η οποία εγκρίθηκε από το Συμβούλιο το Δεκέμβριο του 2002. Στο ίδιο Συμβούλιο συμφωνήθηκαν επίσης οι προσανατολισμοί αρκετών κεφαλαίων με στόχο τη μεταρρύθμιση του συντονισμού των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το κεφάλαιο για την υγειονομική περίθαλψη, στο οποίο τονίζεται η πρόοδος που σημειώνεται όσον αφορά την καθιέρωση της ευρωπαϊκής κάρτας ασφάλισης υγείας σχετικά με την οποία θα υποβληθεί ανακοίνωση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2003.

Τέλος, ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει στις διαβουλεύσεις με τους κοινωνικούς εταίρους σχετικά με τη δυνατότητα μεταφοράς των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων.

Σημαντικά μέτρα:

- Σχέδιο δράσης για τις δεξιότητες και την κινητικότητα²⁵
- Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων²⁶
- Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της ΕΕ και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στο έδαφος των κρατών μελών²⁷
- Συμφωνία σχετικά με κανονισμό του Συμβουλίου για την επέκταση των διατάξεων του κανονισμού 1408/71 σε υπηκόους τρίτων χωρών²⁸
- Διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους σχετικά με τη δυνατότητα μεταφοράς των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων²⁹

Απασχόληση, εσωτερική αγορά και πολιτική ανταγωνισμού

Η Επιτροπή ενέκρινε το 2002 κανονισμό σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την απασχόληση. Με τον κανονισμό αυτό ορισμένες κατηγορίες κρατικών ενισχύσεων εξαιρούνται από την υποχρέωση κοινοποίησης και ορίζονται τα ανώτατα όρια της εξαίρεσης αυτής. Στόχος είναι η διατήρηση της σωστής ισορροπίας ανάμεσα στην ανάγκη για παροχή κινήτρων για την απασχόληση και στον κίνδυνο ανάληψης περιττής δράσης ή πρόκλησης φαινομένων υποκατάστασης. Στον κανονισμό τονίζεται η σημασία της εφαρμογής της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση και της πραγματοποίησης των απαραίτητων αλλαγών στην αγορά εργασίας για τη βιώσιμη αύξηση του ποσοστού απασχόλησης.

Στην ανακοίνωσή της σχετικά με την εταιρική κοινωνική ευθύνη³⁰, η Επιτροπή δηλώνει ότι οι κανόνες της ΕΕ για τις δημόσιες συμβάσεις είναι κατεξοχήν οικονομικού χαρακτήρα, αλλά πρέπει να θεωρηθούν και υπό το πρίσμα της απαίτησης για βιώσιμη ανάπτυξη του άρθρου 2 της συνθήκης ΕΚ. Οι ερμηνευτικές ανακοινώσεις της Επιτροπής σχετικά με το εφαρμοστέο

²⁵ COM(2002) 72 της 13/02/02· ψήφισμα του Συμβουλίου του Μαΐου του 2002· ψήφισμα του ΕΚ A5/2002/313 της 10/10/2002.

²⁶ COM(2002) 119 της 07/03/2002.

²⁷ COM(2001) 257 της 23/05/2001.

²⁸ COM(2002) 59 της 06/02/02.

²⁹ SEC(2002) 597 –εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 03/06/2002.

³⁰ COM(2002) 347 της 2ας Ιουλίου 2002.

κοινοτικό δίκαιο στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων και τις δυνατότητες ενσωμάτωσης κοινωνικών³¹ και περιβαλλοντικών³² παραγόντων στις δημόσιες συμβάσεις αποσαφήνισαν τις πολυάριθμες δυνατότητες τις οποίες προσφέρει το κοινοτικό δίκαιο στις δημόσιες αναθέτουσες αρχές που επιθυμούν να ενσωματώσουν κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες στις διαδικασίες ανάθεσης δημόσιων συμβάσεων, ενώ ταυτόχρονα εξασφαλίζει την τήρηση των αρχών της βέλτιστης σχέσης ποιότητας/τιμής για τους φορολογούμενους και της ίσης πρόσβασης για όλους τους προμηθευτές της ΕΕ.³³

Σημαντικό μέτρο:

- Κανονισμός της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για την απασχόληση³⁴

3.2 Πρόβλεψη και διαχείριση των αλλαγών

Η στρατηγική άποψη η οποία επικρατεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ότι η αλλαγή πρέπει να ενισχυθεί. Η αλλαγή βρίσκεται στο επίκεντρο του οικονομικού δυναμισμού γιατί αναζωογονεί την οικονομία. Συμβάλλει στην καινοτομία, αυξάνει την παραγωγικότητα, μεταξύ άλλων και λόγω του εκσυγχρονισμού της οργάνωσης της εργασίας, και αυξάνει την κερδοφορία. Η άποψη αυτή ενισχύθηκε στη στρατηγική της Λισσαβώνας.

Αυτή η επιλογή της Ευρώπης βασίζεται σε μια θετική προσέγγιση στην αλλαγή, σύμφωνα με την οποία η αλλαγή πρέπει να ενθαρρύνεται και να διευκολύνεται. Η στασιμότητα στις οικονομικές εξελίξεις θα οδηγούσε σε συρρίκνωση του βιοτικού επιπέδου. Η διαχείριση των αλλαγών ενισχύει τη βιώσιμη βελτίωση των συνθηκών και της ποιότητας ζωής και ως εκ τούτου συμβάλλει στη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας.

Η στρατηγική για την αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων της αλλαγής θα πρέπει να βασίζεται σε μια ενεργή και θετική προσέγγιση. Ωστόσο, η διαχείριση των αλλαγών απαιτεί σταθερές συμπράξεις και δεσμεύσεις. Βασίζεται στον διάλογο ιδίως μεταξύ των κοινωνικών εταίρων και στην κοινή αντίληψη για τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που συνεπάγεται η αλλαγή.

Μεγαλύτερη συμμετοχή των εργαζομένων στη διαχείριση των αλλαγών

Ως ύψιστη προτεραιότητα για το 2002, η Επιτροπή ξεκίνησε διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους σχετικά με την πρόβλεψη και τη διαχείριση των αλλαγών και την υιοθέτηση μιας δυναμικής προσέγγισης στις κοινωνικές πτυχές της αναδιάρθρωσης των επιχειρήσεων. Το θέμα της διαχείρισης των αλλαγών έχει πλέον συμπεριληφθεί στο πολυετές πρόγραμμα εργασίας των κοινωνικών εταίρων.

Μετά την πολιτική συμφωνία που επιτεύχθηκε στα τέλη του 2001, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ενέκριναν επισήμως την οδηγία στην οποία θεσπίζεται ένα γενικό πλαίσιο για την ενημέρωση των εργαζομένων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και τη διαβούλευση με αυτούς στις αρχές του 2002. Στην οδηγία αυτή καθορίζονται οι ελάχιστες

³¹ COM(2001) 566 τελικό της 15.10.2001.

³² COM(2001) 274 τελικό της 4.7.2001.

³³ Επιπλέον, η παραβίαση των συναφών νομοθετικών διατάξεων κοινωνικού και περιβαλλοντικού χαρακτήρα ενδέχεται να συνεκτιμηθεί από τις αναθέτουσες αρχές έτσι ώστε να αποκλειστεί κάποιος υποψήφιος από τη συμμετοχή σε δημόσιες συμβάσεις.

³⁴ ΕΕ L 337 της 13/12/2002

απαιτήσεις όσον αφορά το δικαίωμα για ενημέρωση και διαβούλευση των εργαζομένων στις επιχειρήσεις³⁵ και εγκαταστάσεις³⁶ στην Κοινότητα. Εναπόκειται στα κράτη μέλη να επιλέξουν κατά πόσον η οδηγία θα εφαρμόζεται σε επιχειρήσεις που απασχολούν τουλάχιστον 50 εργαζόμενους σε ένα κράτος μέλος ή σε εγκαταστάσεις που απασχολούν τουλάχιστον 20 εργαζόμενους σε ένα κράτος μέλος. Η προθεσμία για τη μεταφορά της οδηγίας στην εθνική νομοθεσία των κρατών μελών είναι η 23η Μαρτίου 2005³⁷.

Μετά τη σημαντική πρόοδο που σημειώθηκε το 2001 σχετικά με το καταστατικό της ευρωπαϊκής εταιρείας και τη συμμετοχή των εργαζομένων σε τέτοιου είδους εταιρείες, οι διαπραγματεύσεις για έναν κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το καταστατικό του ευρωπαϊκού συνεταιρισμού εντατικοποιήθηκαν στο Συμβούλιο, παράλληλα με τις συζητήσεις σχετικά με μια οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου με την οποία θα συμπληρώνεται το σχέδιο κανονισμού σχετικά με τη συμμετοχή των εργαζομένων.

Σημαντικά μέτρα:

- Διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους: «Πρόβλεψη και διαχείριση των αλλαγών: μια δυναμική προσέγγιση στην κοινωνική πτυχή της αναδιάρθρωσης των επιχειρήσεων³⁸
- Επίσημη έκδοση της οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου με την οποία θεσπίζεται ένα γενικό πλαίσιο για την ενημέρωση των εργαζομένων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα και τη διαβούλευση με αυτούς³⁹
- Εντατικοποίηση των διαπραγματεύσεων για τον κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το καταστατικό του ευρωπαϊκού συνεταιρισμού⁴⁰ και τη συνοδευτική οδηγία⁴¹ σχετικά με τον ρόλο των εργαζομένων

³⁵ Με τον όρο «επιχείρηση» νοείται «η δημόσια ή ιδιωτική επιχείρηση που ασκεί οικονομική δραστηριότητα, με κερδοσκοπικό ή μη χαρακτήρα, και είναι εγκατεστημένη στο έδαφος των κρατών μελών».

³⁶ Με τον όρο «εγκατάσταση» νοείται «η μονάδα εκμετάλλευσης, όπως ορίζεται σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και πρακτική, στην οποία αναπτύσσεται μόνιμη οικονομική δραστηριότητα με ανθρώπινους και υλικούς πόρους, και είναι εγκατεστημένη στο έδαφος ενός κράτους μέλους».

³⁷ Ωστόσο υπάρχουν μεταβατικές διατάξεις σύμφωνα με τις οποίες η προθεσμία για τη μεταφορά της οδηγίας στις εθνικές νομοθεσίες παρατείνεται πέραν της εν λόγω ημερομηνίας για τα κράτη μέλη στα οποία δεν ισχύει γενικό σύστημα εκπροσώπησης των εργαζομένων στον χώρο εργασίας.

³⁸ SEC(2002) 22/5 της 15/01/2002.

³⁹ EE L/2002/80/29 της 23/03/2002.

⁴⁰ COM(1991) 273 –3 της 18/12/1991· η νομική βάση έχει μεταβληθεί μετά τη συνθήκη του Άμστερνταμ – ακολούθησαν πρώτη ανάγνωση στο ΕΚ (27/10/99) και συζήτηση στο Συμβούλιο (21/05/02 και 03/06/02).

⁴¹ COM(1991) 273-4 της 18/12/1991· η νομική βάση έχει μεταβληθεί μετά τη συνθήκη του Άμστερνταμ – ακολούθησαν πρώτη ανάγνωση στο ΕΚ (27/10/99) και συζήτηση στο Συμβούλιο (21/05/02 και 03/06/02).

Υγεία και ασφάλεια στην εργασία

Το 2002, η Επιτροπή πρότεινε μια νέα κοινοτική στρατηγική για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία για την περίοδο 2002-2006. Η στρατηγική αυτή βασίζεται στην επίγνωση ότι η απουσία υψηλής ποιότητας πολιτικής για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία συνεπάγεται σημαντικό οικονομικό κόστος⁴².

Στο παρελθόν, η Ευρωπαϊκή Ένωση πέτυχε θετικά αποτελέσματα, τα οποία αποδεικνύονται από τη μείωση του αριθμού των εργατικών ατυχημάτων. Παρά ταύτα, οι απόλυτοι αριθμοί παραμένουν υψηλοί και από το 1999 σε ορισμένα κράτη μέλη και σε ορισμένους τομείς παρατηρήθηκε εκ νέου ανοδική τάση των ατυχημάτων. Ως εκ τούτου, η προσπάθεια για την επίτευξη ενός υγιέστερου εργασιακού περιβάλλοντος πρέπει να θεωρηθεί τμήμα της γενικότερης τάσης που παρατηρείται στις οικονομικές δραστηριότητες (περισσότερες υπηρεσίες), στις μορφές απασχόλησης (μεγαλύτερη διαφοροποίηση), στον ενεργό πληθυσμό (περισσότερες γυναίκες και μεγαλύτερης ηλικίας εργαζόμενοι) και στην κοινωνία γενικότερα (μεγαλύτερη ποικιλομορφία, αλλά και εντονότερος κοινωνικός αποκλεισμός).

Επιπλέον, στις υποψήφιες χώρες παρατηρείται μέση συχνότητα εργατικών ατυχημάτων σημαντικά υψηλότερη από τον αντίστοιχο μέσο όρο της ΕΕ, κυρίως εξαιτίας του υψηλότερου βαθμού εξειδίκευσής τους σε τομείς που ανέκαθεν θεωρούνταν υψηλού κινδύνου.

Η νέα κατάσταση απαιτεί μια πιο σφαιρική προσέγγιση στην υγεία και στην ασφάλεια στην εργασία. Συνεπάγεται επίσης την αξιοποίηση διάφορων μέσων, όχι μόνο της νομοθεσίας για τη θέσπιση των ελάχιστων προτύπων αλλά και, μεταξύ άλλων, της προαγωγής προοδευτικών προσεγγίσεων, όπως η βαθμολόγηση των επιδόσεων βάσει διαφανών και αξιόπιστων δεδομένων και δεικτών, η δραστηριοποίηση των κοινωνικών εταίρων (σε τομεακό και πολυτομεακό επίπεδο) και εθελοντικές πρωτοβουλίες των επιχειρήσεων.

Στη νέα στρατηγική αντιμετωπίζονται τα βασικά θέματα που σκιαγραφούνται στο ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου του Οκτωβρίου του 2000 και οι πολιτικοί προσανατολισμοί της Νίκαιας σχετικά με την ατζέντα κοινωνικής πολιτικής: παγίωση και απλούστευση του κοινωνικού κεκτημένου, απόκριση σε νέους κινδύνους (π.χ. στρες), προαγωγή της εφαρμογής της νομοθεσίας στις ΜΜΕ, διευκόλυνση της ανταλλαγής ορθών πρακτικών.

Βάσει των ανωτέρω, η Επιτροπή υπέβαλε σχέδιο απόφασης του Συμβουλίου το Σεπτέμβριο του 2002 για τη συγκρότηση συμβουλευτικής επιτροπής για την ασφάλεια, την υγιεινή και την προστασία της υγείας στον χώρο εργασίας.

Επιπλέον, η Επιτροπή υπέβαλε σχέδιο σύστασης σχετικά με τις διατάξεις για την υγεία και την ασφάλεια των αυτοαπασχολούμενων, που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο το Δεκέμβριο του 2002.

Όσον αφορά τη νομοθεσία, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ενέκριναν επισήμως την οδηγία σχετικά με τους κραδασμούς (φυσικοί παράγοντες) στα μέσα του 2002, με την οποία καθιερώνονται κοινά πρότυπα για τους κραδασμούς σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Επίσης, μετά από συνδιαλλαγή μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του

---

⁴² Βλ. επίσης COM(2002) 89. Επιπλέον, το θέμα του «κόστους της απουσίας κοινωνικής πολιτικής» τεκμηριώνεται σε βάθος από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία – βλ.: <http://agency.osha.eu.int>

Συμβουλίου το Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο του 2002, εγκρίθηκε σχέδιο οδηγίας για τον θόρυβο.

Τέλος, το Συμβούλιο ενέκρινε κοινή θέση σχετικά με την τροποποίηση της ισχύουσας οδηγίας για τον αμίαντο σύμφωνα με τη γνωμοδότηση σε πρώτη ανάγνωση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Σημαντικά μέτρα:

- Μια νέα κοινοτική στρατηγική για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία 2002-2006⁴³
- Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για τη συγκρότηση συμβουλευτικής επιτροπής για την ασφάλεια, την υγιεινή και την προστασία της υγείας στον χώρο εργασίας⁴⁴
- Πρόταση σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με την εφαρμογή της νομοθεσίας για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία στους αυτοαπασχολούμενους⁴⁵
- Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τους κραδασμούς (φυσικοί παράγοντες)⁴⁶
- Συμφωνία μετά από συνδιαλλαγή σχετικά με την οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τον θόρυβο (φυσικοί παράγοντες)⁴⁷
- Πρώτη ανάγνωση στο ΕΚ και κοινή θέση του Συμβουλίου σχετικά με πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, η οποία τροποποιεί την οδηγία του Συμβουλίου 83/477/ΕΟΚ σχετικά με την προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους που συνδέονται με την έκθεση σε αμίαντο στον χώρο εργασίας⁴⁸

Εργασιακό περιβάλλον και εργασιακές σχέσεις

Ο εκσυγχρονισμός του εργασιακού περιβάλλοντος και των εργασιακών σχέσεων βρίσκεται στο επίκεντρο της διαδικασίας διασύνδεσης των οικονομικών και πολιτειακών τάσεων στο πλαίσιο της αυξανόμενης αλληλεξάρτησης των ευρωπαϊκών οικονομιών. Για παράδειγμα, θα πρέπει να εξεταστεί η καθιέρωση και η διάδοση των ΤΠΕ και ο τρόπος με τον οποίο θα μπορούσε να βελτιωθεί η οργάνωση της εργασίας ώστε να επωφεληθούν πλήρως τόσο οι επιχειρήσεις όσο και οι εργαζόμενοι. Το ίδιο θέμα βρίσκεται επίσης στον πυρήνα της συζήτησης για την ευελιξία και την ασφάλεια.

Όσον αφορά τη χάραξη πολιτικής, ο εκσυγχρονισμός και η βελτίωση των εργασιακών σχέσεων αποτελούν πεδίο στο οποίο συμμετέχουν πολλοί παράγοντες. Ιδίως οι κοινωνικοί εταίροι σε όλα τα επίπεδα – διεπαγγελματικό και τομεακό, καθώς επίσης ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό – έχουν σημαντικές αρμοδιότητες.

⁴³ COM(2002) 118 της 11/03/2002· ψήφισμα του ΕΚ Α5/2002/310 της 23/10/2002· ψήφισμα του Συμβουλίου ΕΕ C 161, σ. 1 της 05/07/2002.

⁴⁴ COM(2002) 486 της 04/09/2002.

⁴⁵ COM(2002) 116 της 03/04/2002· γνωμοδότηση του ΕΚ Α5/2002/326· πολιτική συμφωνία στο Συμβούλιο το Δεκέμβριο του 2002.

⁴⁶ ΕΕ L 177, σ. 13 της 06/07/2002.

⁴⁷ COM(1992) 560 της 23/12/1992, συμφωνία μετά από συνδιαλλαγή στις 23/10/2002.

⁴⁸ COM(2001) 417 της 20/07/2001· πρώτη ανάγνωση στο ΕΚ Α5/2002/91 της 11/04/2002 και κοινή θέση του Συμβουλίου CS/2002/9635/1 της 23/09/2002.

Το έτος 2002 σημειώθηκαν σημαντικές εξελίξεις στον τομέα αυτό.

Καταρχάς, η ομάδα υψηλού επιπέδου για τις εργασιακές σχέσεις υπέβαλε την έκθεσή της στις αρχές του 2002. Λαμβάνοντας υπόψη τις συστάσεις που γίνονται στην εν λόγω έκθεση, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση για τον κοινωνικό διάλογο στην οποία τεκμηριώνει τον ρόλο τον οποίο θα μπορούσαν να διαδραματίσουν οι κοινωνικοί εταίροι όσον αφορά την υποστήριξη της καινοτομίας και της αλλαγής. Στην ανακοίνωση περιγράφεται επίσης ο τρόπος με τον οποίο ο κοινωνικός διάλογος μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της ευρωπαϊκής διακυβέρνησης μέσω περισσότερων διαβουλεύσεων, καλύτερης συνάρθρωσης των διαφόρων επιπέδων και μεγαλύτερης διαφάνειας του διαλόγου.

Βάσει των ανωτέρω, η Επιτροπή υπέβαλε επίσης πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για τη θέσπιση τριμερούς κοινωνικής συνόδου κορυφής για την ανάπτυξη και την απασχόληση, με την οποία αναμένεται ότι θα εξασφαλίζεται η πλήρης συνεκτίμηση των πρωτοβουλιών και των ενεργειών των κοινωνικών εταίρων στις διεργασίες χάραξης πολιτικής σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Επιπλέον, οι κοινωνικοί εταίροι συμφώνησαν το Νοέμβριο του 2002, για πρώτη φορά, όσον αφορά ένα πρόγραμμα εργασίας για τον αυτόνομο κοινωνικό διάλογο για την περίοδο 2003-2005, δίνοντας συνέχεια στην κοινή δήλωσή τους στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Λάκεν, το Δεκέμβριο του 2001. Προτεραιότητες του προγράμματος εργασίας είναι η απασχόληση, η κινητικότητα και η διεύρυνση, ενώ τα συγκεκριμένα μέτρα που σχεδιάζεται να ληφθούν στοχεύουν να διευκολύνουν το μετασχηματισμό της οικονομίας μέσα από προσπάθειες για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας και τη βελτίωση του εργασιακού περιβάλλοντος, την προώθηση της ίσης πρόσβασης στην αγορά εργασίας και την ενίσχυση της ίσης μεταχείρισης στην εργασία (φύλο, ηλικία, αναπηρία, ρατσισμός κ.λπ.).

Η συμφωνία για το κοινό πρόγραμμα εργασίας αποτελεί σημαντικό βήμα για την ενίσχυση της συνεισφοράς των κοινωνικών εταίρων σε ευρωπαϊκό επίπεδο και υπογραμμίζει τη σημασία που δίνεται στην αυτονομία των κοινωνικών εταίρων και στην ευθύνη τους για τη λήψη αποφάσεων που επηρεάζουν τα συμφέροντα και των εργοδοτών και των εργαζομένων.

Όσον αφορά τα επιτεύγματα του 2002, οι ευρωπαίοι κοινωνικοί εταίροι υπέγραψαν συμφωνία-πλαίσιο σχετικά με την τηλεργασία τον Ιούνιο. Η συμφωνία αυτή είναι άμεσο επακόλουθο της πρόθεσής τους, την οποία ανακοίνωσαν κατά το δεύτερο στάδιο διαβούλευσης για τον εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση των εργασιακών σχέσεων, να διαπραγματευτούν μια εθελοντική συμφωνία για τη θέσπιση ενός πλαισίου σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το οποίο θα υλοποιούνταν από τα μέλη των συνυπογραφόντων μερών.

Η Επιτροπή ξεκίνησε επίσης το δεύτερο στάδιο διαβούλευσης με τους κοινωνικούς εταίρους για την προστασία των προσωπικών δεδομένων των εργαζομένων, καθώς και το πρώτο στάδιο διαβούλευσης για το στρες.

Σε τομεακό επίπεδο, πρέπει να γίνει ιδιαίτερη μνεία στη συγκρότηση επιτροπής κοινωνικού διαλόγου στον εξορυκτικό τομέα. Επίσης, συμφωνήθηκαν από τους οργανισμούς EuroCommerce και UniEuropa Commerce εθελοντικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την υποστήριξη της ηλικιακής ποικιλότητας στον εμπορικό τομέα. Στον γεωργικό τομέα επιτεύχθηκε ευρωπαϊκή συμφωνία σχετικά με την επαγγελματική κατάρτιση⁴⁹. Οι κοινωνικοί

---

⁴⁹ Συμφωνία της 5ης Δεκεμβρίου 2002.

εταίροι του τηλεπικοινωνιακού τομέα ολοκλήρωσαν την πρώτη επανεξέταση της εφαρμογής της συμφωνίας τους για την τηλεργασία του Φεβρουαρίου του 2001.

Η Επιτροπή υπέβαλε, το Μάρτιο του 2002, σχέδιο οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την προσωρινή εργασία. Αυτή η νομοθετική πρωτοβουλία ζητήθηκε κυρίως από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μετά την αποτυχία των κοινωνικών εταίρων να συμφωνήσουν επί του θέματος. Στόχος του σχεδίου οδηγίας, σύμφωνα με την Επιτροπή, είναι η θέσπιση ενός κατάλληλου πλαισίου για την αξιοποίηση της προσωρινής εργασίας ώστε να ενισχυθεί η δημιουργία θέσεων εργασίας και η ομαλή λειτουργία της αγοράς εργασίας και ταυτόχρονα να βελτιωθεί η ποιότητα της προσωρινής εργασίας εφόσον εξασφαλίζεται η εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης στους προσωρινά απασχολούμενους.

Όσον αφορά τη νομοθεσία, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο κατέληξαν σε συμφωνία όσον αφορά την τροποποίηση της οδηγίας σχετικά με την αφερεγγυότητα. Με την τροποποιημένη οδηγία αναθεωρείται η προηγούμενη οδηγία ώστε να προσαρμοστεί και να ευθυγραμμιστεί με την κοινοτική νομολογία και το μεταβαλλόμενο περιβάλλον της εργασίας. Επίσης επιτεύχθηκε οριστική συμφωνία μεταξύ Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου σχετικά με τις διατάξεις που αφορούν το χρόνο εργασίας των εργαζομένων στον τομέα των οδικών μεταφορών. Η Επιτροπή υπέβαλε επίσης σχέδιο οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την οργάνωση του χρόνου εργασίας. Η πρόταση αυτή αποσκοπεί στην κωδικοποίηση των κανόνων οι οποίοι έχουν τροποποιηθεί κατ' επανάληψη ώστε να απλουστευτεί η κοινοτική νομοθεσία και να καταστεί σαφής και διαφανής.

Μετά το έγγραφο εργασίας του 2001 για την οικονομική συμμετοχή των εργαζομένων, η Επιτροπή δημοσίευσε το 2002 ανακοίνωση σχετικά με το πλαίσιο για την προαγωγή της οικονομικής συμμετοχής των εργαζομένων. Με τον τρόπο αυτό παρέχονται κίνητρα στους εργαζόμενους, ώστε να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες και να συμβάλλουν δυναμικά στην αποδοτικότητα της επιχείρησης, ενώ ταυτόχρονα τους προσφέρεται η δυνατότητα να συμμετέχουν στα οφέλη που προκύπτουν από τα αποτελέσματα της επιχείρησης.

Επιπλέον, η Επιτροπή συγκρότησε επισήμως την ομάδα γενικών διευθυντών αρμόδιων για τις εργασιακές σχέσεις, η οποία αναμένεται ότι θα υποστηρίξει τη στενή συνεργασία μεταξύ των αντίστοιχων εθνικών κυβερνήσεων και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και ότι θα διευκολύνει την ανταλλαγή πληροφοριών όσον αφορά την κατάσταση στα κράτη μέλη, την υλοποίηση του νομικού κεκτημένου, καθώς και την επανεξέταση και την απλούστευσή του.

Σημαντικά μέτρα:

- Έκθεση της ομάδας υψηλού επιπέδου για τις εργασιακές σχέσεις⁵⁰
- Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά τον ευρωπαϊκό κοινωνικό διάλογο, δύναμη εκσυγχρονισμού και αλλαγής⁵¹
- Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για τη θέσπιση τριμερούς κοινωνικής συνόδου κορυφής για την ανάπτυξη και την απασχόληση⁵²

⁵⁰ βλ. http://europa.eu.int/comm/employment_social/soc-dial

⁵¹ COM(2002) 341-1 της 26/06/2002.

⁵² COM(2002) 341-2 της 26/06/2002.

- Σύναψη συμφωνίας-πλαisiού⁵³ από τους κοινωνικούς εταίρους σχετικά με την τηλεργασία
- Δεύτερο στάδιο διαβούλευσης με τους κοινωνικούς εταίρους σχετικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων των εργαζομένων⁵⁴
- Πρώτο στάδιο διαβούλευσης με τους κοινωνικούς εταίρους σχετικά με το στρες
- Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τους όρους εργασίας των προσωρινά απασχολούμενων⁵⁵
- Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που τροποποιεί την οδηγία 80/987/ΕΟΚ του Συμβουλίου για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την προστασία των μισθωτών σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη⁵⁶
- Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το χρόνο εργασίας των εκτελούντων κινητές δραστηριότητες (οδικές μεταφορές και αυτοαπασχολούμενοι οδηγοί)⁵⁷
- Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργάνωσης του χρόνου εργασίας⁵⁸
- Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με ένα πλαίσιο προώθησης της οικονομικής συμμετοχής των εργαζομένων⁵⁹
- Απόφαση της Επιτροπής για τη δημιουργία ομάδας γενικών διευθυντών αρμόδιων για τις εργασιακές σχέσεις⁶⁰
- Αυτόνομη δράση των κοινωνικών εταίρων:
- Πλαίσιο ενεργειών για τη δια βίου ανάπτυξη των ικανοτήτων και των επαγγελματικών προσόντων⁶¹
- Πολυετές πρόγραμμα εργασίας των ευρωπαϊών κοινωνικών εταίρων⁶²

⁵³ Υπογράφηκε στις 16/06/02.

⁵⁴ C/2002/4084 – εγκρίθηκε από την Επιτροπή στις 29/10/2002.

⁵⁵ COM(2002) 149 της 20/03/2002: τροπολογίες στην πρώτη ανάγνωση του ΕΚ Α5/2002/356 συζητήθηκε στο Συμβούλιο στις 03/12/2002.

⁵⁶ ΕΕ L/2002/270/10 της 08/10/2002.

⁵⁷ ΕΕ L/2002/80/35 της 23/03/2002.

⁵⁸ COM(2002) 336 της 24/06/2002.

⁵⁹ COM(2002) 364 της 26/07/2001.

⁶⁰ C/2002/1140 – έγκριση από την Επιτροπή στις 27/03/2002

⁶¹ ΕΣΣ, UNICE, ΕΚΔΕ της 28/02/2002

⁶² Όπως εγκρίθηκε από τη σύνοδο κορυφής για τον κοινωνικό διάλογο στις 28 Νοεμβρίου 2002

Εταιρική κοινωνική ευθύνη

Μετά το Πράσινο Βιβλίο το 2001, η Επιτροπή εξέδωσε τον Ιούλιο του 2002 ανακοίνωση σχετικά με την εταιρική κοινωνική ευθύνη (ΕΚΕ), λαμβάνοντας υπόψη τις γνώμες των ενδιαφερόμενων μερών οι οποίες είχαν εκφραστεί κατά τις διαβουλεύσεις, καθώς επίσης τις απόψεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου, της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής και της Επιτροπής των Περιφερειών.⁶³

Η εταιρική κοινωνική ευθύνη ορίζεται ως η προσέγγιση σύμφωνα με την οποία οι εταιρείες ενσωματώνουν σε εθελοντική βάση κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανησυχίες στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες και στις επαφές τους με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη. Μέσω της ΕΚΕ, οι επιχειρήσεις μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στη βιώσιμη ανάπτυξη.

Η πρωτοβουλία αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική για τη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας, τη βελτίωση της διακυβέρνησης, την καλύτερη ρύθμιση, τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της βιώσιμης ανάπτυξης. Η Επιτροπή επιδιώκει να προβάλλει την ΕΚΕ ως πηγή οφελών για τις επιχειρήσεις και να προωθήσει την εξωτερική αξιολόγηση και μέτρηση των κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιδόσεων των εταιρειών. Επίσης η Επιτροπή πρότεινε τη σύσταση ενός πολυμερούς φόρουμ για την ΕΚΕ, το οποίο τέθηκε σε λειτουργία στις 16 Οκτωβρίου 2002 και φέρνει σε επαφή ευρωπαϊκές αντιπροσωπευτικές οργανώσεις εργοδοτών, συνδικαλιστικές οργανώσεις και την κοινωνία των πολιτών, καθώς και άλλες επιχειρηματικές οργανώσεις, με σκοπό να προωθήσει τη διαφάνεια και τη σύγκλιση των πρακτικών και των μέσων που αφορούν την ΕΚΕ.

Σημαντικό μέτρο:

- Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την κοινωνική εταιρική ευθύνη⁶⁴
- Θέσπιση του ευρωπαϊκού πολυμερούς φόρουμ

3.3 Προαγωγή της κοινωνικής ενσωμάτωσης και καταπολέμηση των διακρίσεων

Στρατηγική για την κοινωνική ενσωμάτωση – η ανοιχτή μέθοδος συντονισμού

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Λισσαβόνα ζήτησε να ληφθούν μέτρα για να δοθεί αποφασιστική ώθηση στην εξάλειψη της φτώχειας έως το 2010. Στη συνέχεια, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Νίκαια, το Δεκέμβριο του 2000, συμφώνησε τους στόχους και τις μεθόδους εργασίας που απαιτούνται για την εφαρμογή της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού στον εν λόγω τομέα. Το 2001, τα κράτη μέλη συνέταξαν εθνικά σχέδια δράσης για την κοινωνική ενσωμάτωση που καλύπτουν την περίοδο από τα μέσα του 2001 έως τα μέσα του 2003, ενώ η κοινή έκθεση για την ενσωμάτωση, στην οποία αναλύονται τα ανωτέρω σχέδια, εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Λάκεν. Στο ίδιο Συμβούλιο εγκρίθηκε επίσης μια σειρά κοινών δεικτών στο πεδίο αυτό, με στόχο την παρακολούθηση της προόδου που σημειώνεται στην επιδίωξη του στόχου της Λισσαβώνας, την καλύτερη κατανόηση των θεμάτων και την υποστήριξη της ανταλλαγής εμπειριών.

⁶³ Βλ. ιστοχώρο http://europa.eu.int/comm/dgs/employment_social/index_en.htm ψήφισμα του ΕΚ Α5/2002/159 της 30/05/2002· ψήφισμα του Συμβουλίου της 03/12/2002· γνωμοδότηση της ΟΚΕ CES/2002/355 της 20/03/2002 και γνωμοδότηση της ΕΤΠ CDR/2001/345 της 14/03/2002

⁶⁴ COM(2002) 347 της 02/07/2002.

Μια σημαντική εξέλιξη στη διάρκεια του 2002 ήταν η επίσημη συμφωνία για τους στόχους και τις μεθόδους εργασίας του δεύτερου γύρου των ΕΣΔ για την ενσωμάτωση, η εφαρμογή των οποίων θα ξεκινήσει μετά τα μέσα του 2003. Μια σειρά συζητήσεων και διαβουλεύσεων πραγματοποιήθηκε στη διάρκεια του δεύτερου εξαμήνου του 2002⁶⁵, ενώ τον Οκτώβριο του ίδιου έτους οργανώθηκε στρογγυλό τραπέζι για διαβουλεύσεις με τις ΜΚΟ, τους κοινωνικούς εταίρους και άλλους φορείς.

Στην πλειονότητά τους οι νέοι κοινοί στόχοι δεν αποκλίνουν από τους στόχους που συμφωνήθηκαν στη Νίκαια. Η σημαντικότερη αλλαγή ήταν η προσθήκη του συμπεράσματος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στη Βαρκελώνη ότι τα κράτη μέλη πρέπει να συμπεριλάβουν στα εθνικά σχέδια δράσης τους για την ενσωμάτωση στόχους για τον περιορισμό της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού έως το 2010. Επιπλέον, χρειάζεται να μελετηθούν πληρέστερα η διάσταση του φύλου και η διασύνδεση μετανάστευσης και κοινωνικού αποκλεισμού.

Το κοινοτικό πρόγραμμα δράσης για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού τέθηκε σε ισχύ τον Ιανουάριο του 2002⁶⁶. Το πρόγραμμα αυτό υποστηρίζει επίσης συμπράξεις, ιδίως οργανισμών διαχείρισης κοινωνικών υπηρεσιών, ΜΚΟ, κοινωνικών εταίρων και περιφερειακών και τοπικών αρχών.

Σημαντικά μέτρα

- Υλοποίηση των εθνικών σχεδίων δράσης
- Συμφωνία του Συμβουλίου για τους κοινούς στόχους⁶⁷

Το ψηφιακό χάσμα

Η προσπάθεια να αποφευχθεί το ενδεχόμενο η μετάβαση στην οικονομία της γνώσης να προκαλέσει αυτομάτως χάσμα των ψηφιακών γνώσεων και αύξηση των αποκλίσεων αποτελεί σημαντική πτυχή της στρατηγικής της Λισσαβόνας. Ως εκ τούτου επιλέχθηκε να υποστηριχθούν οι νέες δυνατότητες που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας. Στο πλαίσιο αυτό ιδιαίτερα σημαντικές είναι οι συνεχιζόμενες πρωτοβουλίες σχετικά με την ηλεκτρονική Ευρώπη (*e-Europe*). Το 2002 δημοσιεύτηκε η ανανεωμένη έκδοση της έκθεσης συγκριτικής αξιολόγησης.

Ειδική αναφορά πρέπει να γίνει στις ενέργειες για τη βελτίωση της πρόσβασης των ατόμων με ειδικές ανάγκες στην κοινωνία της γνώσης.

Σημαντικά μέτρα

- Έκθεση συγκριτικής αξιολόγησης του σχεδίου δράσης *eEurope* 2002⁶⁸
- Διάδοση της πρωτοβουλίας *eAccessibility* – βελτίωση της πρόσβασης των ατόμων με ειδικές ανάγκες στην κοινωνία της γνώσης⁶⁹

⁶⁵ Το σύνολο των κοινών στόχων με μικρές τροποποιήσεις εγκρίθηκε επισήμως από το Συμβούλιο το Δεκέμβριο του 2002.

⁶⁶ ΕΕ L/2002/10/1 της 12/01/2002.

⁶⁷ Δεκέμβριος 2002.

⁶⁸ COM(2002) 62 της 05/02/2002.

- Ψήφισμα του Συμβουλίου σχετικά με την πρωτοβουλία e-Accessibility για τα άτομα με ειδικές ανάγκες⁷⁰

Ίση μεταχείριση των υπηκόων τρίτων χωρών

Στο Συμβούλιο του Δεκεμβρίου του 2002⁷¹ εγκρίθηκε η πρόταση για την επέκταση της εφαρμογής του κανονισμού 1408/71 σχετικά με τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης σε υπηκόους τρίτων χωρών. Στο ίδιο Συμβούλιο επιτεύχθηκε επίσης πολιτική συμφωνία για τον προσανατολισμό προς τη μεταρρύθμιση του κεφαλαίου που αφορά τις παροχές ασθένειας, εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών και τα επιδόματα λόγω θανάτου. Ιδιαίτερη σημασία έχει η πρόοδος που σημειώθηκε όσον αφορά την καθιέρωση της ευρωπαϊκής κάρτας ασφάλισης υγείας.

Σημαντικό μέτρο

- Συμφωνία του Συμβουλίου για την επέκταση της εφαρμογής του κανονισμού 1408/71 σε υπηκόους τρίτων χωρών – Δεκέμβριος του 2002

Καταπολέμηση των διακρίσεων

Οι εργασίες στο πεδίο αυτό το 2002 επικεντρώθηκαν στην υλοποίηση του κοινοτικού προγράμματος δράσης για την καταπολέμηση των διακρίσεων (2001-2006) και στην προπαρασκευή για τη μεταφορά στις εθνικές νομοθεσίες το 2003 των δύο οδηγιών σύμφωνα με τις οποίες απαγορεύονται οι διακρίσεις λόγω φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκευματος ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.

Ενσωμάτωση των ατόμων με ειδικές ανάγκες⁷²

Κατά το έτος 2003 θα έχει ιδιαίτερη σημασία η αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τα δικαιώματα των ατόμων με ειδικές ανάγκες στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού έτους των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε επίπεδο κρατών μελών –σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο– τα προπαρασκευαστικά μέτρα για ένα ευρύ φάσμα ενεργειών σε όλη την Ευρώπη προχωρούν ικανοποιητικά. Αναμένεται η διεξαγωγή έντονων συζητήσεων σε όλη τη διάρκεια του έτους, η οποία θα συμβάλει στη διαμόρφωση νέων ιδεών για την ανάληψη δράσης στο εν λόγω πεδίο.

⁶⁹ SEC(2002) 1039 της 26/09/2002.

⁷⁰ Εγκρίθηκε από το Συμβούλιο το Δεκέμβριο του 2002.

⁷¹ COM(2000) 186 της 28/04/2000.

⁷² Βλ. επίσης το τμήμα σχετικά με το ψηφιακό χάσμα και την πρωτοβουλία e-accessibility για άτομα με ειδικές ανάγκες.

3.4 Εκσυγχρονισμός της κοινωνικής προστασίας

Η προσέγγιση η οποία σκιαγραφείται στην ατζέντα κοινωνικής πολιτικής ακολουθεί και στηρίζει την ανακοίνωση του Ιουλίου του 1999 σχετικά με μια «συντονισμένη στρατηγική για τον εκσυγχρονισμό της κοινωνικής προστασίας», όπου η Επιτροπή πρότεινε την ανταλλαγή πολιτικών απόψεων ανάμεσα στα κράτη μέλη και στην Επιτροπή με βάση τέσσερα κεντρικά θέματα: δίκαιη αμοιβή της εργασίας και εξασφάλιση του εισοδήματος, ασφαλείς συντάξεις και βιώσιμα συνταξιοδοτικά συστήματα, προαγωγή της κοινωνικής ενσωμάτωσης και εξασφάλιση ποιοτικής και βιώσιμης υγειονομικής περίθαλψης.

Τον Ιούνιο του 2000 το Συμβούλιο συγκρότησε επισήμως την επιτροπή κοινωνικής προστασίας ως ένα φόρουμ που θα προάγει το έργο που πραγματοποιείται σχετικά με τα ανωτέρω θέματα.

Στη διάρκεια του 2002 σημειώθηκε πρόοδος και στους τέσσερις εν λόγω τομείς. Το έργο που πραγματοποιήθηκε για την προαγωγή της κοινωνικής ενσωμάτωσης περιγράφεται στο τμήμα 3.3.

Παρά το ότι τα συστήματα κοινωνικής προστασίας αποτελούν θεμελιώδες στοιχείο του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου, παραμένουν στην αρμοδιότητα του κάθε κράτους μέλους. Η ΕΕ μπορεί να συμβάλει στον αναγκαίο εκσυγχρονισμό των συστημάτων κοινωνικής προστασίας εντάσσοντας σε μια ενιαία μέθοδο συντονισμού τις τρέχουσες δραστηριότητες που συνδέονται με την κοινωνική ένταξη και με τις συντάξεις· σε αυτή την ενιαία μέθοδο θα πρέπει να ενσωματωθούν ακόμα εν καιρώ και οι δραστηριότητες που συνδέονται με τη συνεργασία στον τομέα της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και με την αποδοτικότητα της εργασίας για τον εργαζόμενο. Με αυτόν τον τρόπο ενισχύεται σημαντικά η κοινωνική διάσταση της στρατηγικής της Λισσαβόνας.

Επαρκείς και βιώσιμες συντάξεις

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Λισσαβόνα ζήτησε να υπάρξει συνεργασία και ανταλλαγή απόψεων για τη μελλοντική βιωσιμότητα των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, και ιδίως των συνταξιοδοτικών. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Λάκεν, το Δεκέμβριο του 2001, ενέκρινε προτάσεις για την εφαρμογή της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού στον τομέα αυτό. Για να εξασφαλιστεί ότι στο έργο αυτό θα αντικατοπτρίζονται πλήρως τόσο η κοινωνική όσο και η οικονομική διάσταση, η όλη διαδικασία οργανώθηκε από κοινού από την επιτροπή κοινωνικής προστασίας και την επιτροπή οικονομικής πολιτικής. Τα κράτη μέλη υπέβαλαν εκθέσεις εθνικής στρατηγικής σχετικά με τις συνταξιοδοτικές πολιτικές τους το Σεπτέμβριο του 2002, βάσει των οποίων θα υποβληθεί κοινή έκθεση Συμβουλίου-Επιτροπής σχετικά με τις συντάξεις στο εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2003.

Σημαντικά μέτρα

- Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την υποστήριξη εθνικών στρατηγικών για ασφαλείς και βιώσιμες συντάξεις⁷³
- Σχέδιο κοινής έκθεσης για τις συντάξεις που εγκρίθηκε από την Επιτροπή το Δεκέμβριο του 2002⁷⁴

Ποιοτική και βιώσιμη υγειονομική περίθαλψη

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Γκέτεμποργκ, τον Ιούνιο του 2001, στις αιτιολογικές σκέψεις σχετικά με τις απαραίτητες ενέργειες για την αντιμετώπιση των προκλήσεων μια κοινωνίας που γερνά, ζήτησε από την επιτροπή κοινωνικής προστασίας και από την επιτροπή οικονομικής πολιτικής να εκπονήσουν προκαταρκτική έκθεση σχετικά με τις προκλήσεις που αντιπροσωπεύει η παροχή περίθαλψης και μακροχρόνιας μέριμνας στους ηλικιωμένους στο πλαίσιο μιας κοινωνίας που γερνά. Τούτο θεωρήθηκε ως προσθήκη στις εργασίες σχετικά με τις συντάξεις που περιγράφηκαν ανωτέρω.

Με βάση την ανακοίνωση της Επιτροπής του Δεκεμβρίου του 2001, διαβιβάστηκε έκθεση στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης, το Μάρτιο του 2002, στην οποία προτεινόταν τρία γενικά θέματα –πρόσβαση για όλους, περίθαλψη υψηλής ποιότητας και οικονομική βιωσιμότητα των συστημάτων– ως βάση για τη συνεργασία και την ανταλλαγή απόψεων στο εν λόγω πεδίο. Μετά την έγκριση της προσέγγισης αυτής από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, απεστάλη στα κράτη μέλη ερωτηματολόγιο ως βάση για μια πιο διεξοδική εξέταση των πολιτικών έχοντας ως σημεία αναφοράς τα ανωτέρω θέματα. Τα κράτη μέλη έστειλαν τις απαντήσεις τους το φθινόπωρο του 2002 και επί του παρόντος η Επιτροπή εκπονεί σχέδιο κοινής έκθεσης Συμβουλίου-Επιτροπής που θα υποβληθεί στο εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2003.

Σημαντικό μέτρο

- Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά το μέλλον της υγειονομικής περίθαλψης και της μέριμνας για τους ηλικιωμένους: εξασφάλιση της δυνατότητας πρόσβασης, της ποιότητας και της οικονομικής βιωσιμότητας⁷⁵

3.5 Προαγωγή της ισότητας ανδρών και γυναικών

Στην ατζέντα κοινωνικής πολιτικής ορίζονται δύο βασικές προσεγγίσεις για την προαγωγή της ισότητας ανδρών και γυναικών: συγκεκριμένες πρωτοβουλίες και ένταξη της διάστασης της ισότητας των φύλων στις συναφείς πολιτικές.

⁷³ COM(2001) 362 της 03/07/200· ψήφισμα του ΕΚ Α5/2002/71 της 11/04/2002.

⁷⁴ 17 Δεκεμβρίου 2002.

⁷⁵ COM(2001) 723 της 05/12/2001.

Ένταξη της ισότητας των φύλων στις συναφείς πολιτικές

Η ισότητα των φύλων πρέπει να ενταχθεί σε όλους τους συναφείς τομείς πολιτικής, μεταξύ άλλων και μέσω αξιολογήσεων του αντίκτυπου των προτεινόμενων πολιτικών στα δύο φύλα. Στο πλαίσιο της δέσμης μέτρων για τη βελτίωση της νομοθεσίας, η οποία υποβλήθηκε από την Επιτροπή τον Ιούνιο του 2002, οι αξιολογήσεις του αντίκτυπου στα δύο φύλα αποτελούν πλέον αναπόσπαστο μέρος των αξιολογήσεων του αντίκτυπου τις οποίες πρόκειται να διενεργεί συστηματικά η Επιτροπή στα σχέδια προτάσεων για νομοθετικές και πολιτικές πρωτοβουλίες.⁷⁶ Η Επιτροπή υποβάλλει ετήσια έκθεση προόδου. Προτείνει, επίσης, σε ετήσια βάση μια στρατηγική για την ισότητα ανδρών και γυναικών στις πολιτικές και στις πρακτικές της.

Στο πλαίσιο της απασχόλησης και της κοινωνικής πολιτικής, η διάσταση του φύλου αξιολογήθηκε στην ευρωπαϊκή στρατηγική για την απασχόληση, ενσωματώθηκε καλύτερα στους στόχους για την προετοιμασία του επόμενου γύρου εθνικών σχεδίων δράσης για την κοινωνική ενσωμάτωση και εντάχθηκε για πρώτη φορά στους κοινούς στόχους για τις συντάξεις. Τέλος, μελετάται η ένταξη της διάστασης του φύλου στα διαρθρωτικά ταμεία.

Η Επιτροπή, με την ανακοίνωσή της για τους διαρθρωτικούς δείκτες, καθιέρωσε την ανάλυση των δεικτών με βάση το φύλο ως γενική αρχή.

Ιδιαίτερη αναφορά πρέπει να γίνει στα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στους τομείς του περιβάλλοντος, της απασχόλησης και των κοινωνικών υποθέσεων και της γεωργίας. Ύστερα από τα συμπεράσματα του Συμβουλίου Γεωργίας του Μαΐου, η ισότητα των φύλων στις αγροτικές περιοχές πρόκειται να αποτελέσει βασικό σημείο του προγράμματος εργασίας για την αγροτική ανάπτυξη.

Συγκεκριμένα μέτρα

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ενέκριναν επισήμως το 2002, μετά από συνδιαλλαγή, την οδηγία για την τροποποίηση της οδηγίας 76/207/ΕΟΚ σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών όσον αφορά θέματα πρόσβασης στην απασχόληση, επαγγελματικής κατάρτισης, προαγωγής και συνθηκών εργασίας.

Όσον αφορά την ίση συμμετοχή και πρόσβαση στη λήψη αποφάσεων, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε έκθεση ίδιας πρωτοβουλίας σχετικά με την εκπροσώπηση των γυναικών στο πλαίσιο των κοινωνικών εταίρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το θέμα της βίας κατά των γυναικών εξετάστηκε από το Συμβούλιο, όπου τονίστηκε ότι για την εξάλειψη του φαινομένου απαιτούνται άοκνες προσπάθειες από τις κυβερνήσεις και την κοινωνία στο σύνολό της. Στο πλαίσιο της ετήσιας παρακολούθησης της υλοποίησης της πλατφόρμας του Πεκίνου, το Συμβούλιο συμφώνησε δείκτες για την οικιακή βία που ασκείται στις γυναίκες.

Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι η Επιτροπή έχει δείξει ιδιαίτερη προσοχή στην ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στο έργο που έχει επιτελέσει και στις πολιτικές που έχει εφαρμόσει

---

⁷⁶ COM(2002) 276 της 05/06/2002.

στο πεδίο των εξωτερικών σχέσεων, όπως φαίνεται, μεταξύ άλλων, από την εισήγηση της Επιτροπής στην παγκόσμια διάσκεψη για την αιεφόρο ανάπτυξη στο Γιοχάνεσμπουργκ.⁷⁷

Τον Ιανουάριο του 2002⁷⁸ ολοκληρώθηκε μελέτη σκοπιμότητας για τη σύσταση ενός ευρωπαϊκού ιδρύματος για θέματα ισότητας ανδρών και γυναικών. Η μελέτη αυτή αποτελεί σήμερα τη βάση για κάθε μελλοντική εξέταση του θέματος.

Τέλος, πρέπει να αναφερθεί το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Βαρκελώνη και το νέο κριτήριο αξιολόγησης των επιδόσεων σχετικά με τη φροντίδα των παιδιών, με στόχο τον καλύτερο συνδυασμό οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής⁷⁹.

Σημαντικά μέτρα

- Ετήσια έκθεση για τις ίσες ευκαιρίες ανδρών και γυναικών (2001)⁸⁰
- Στρατηγική-πλαίσιο σχετικά με το πρόγραμμα εργασίας για την ισότητα των φύλων για το 2002⁸¹
- Συμπεράσματα του Συμβουλίου για την ενσωμάτωση της οπτικής του φύλου στο Συμβούλιο υπουργών γεωργίας⁸² και για την ένταξη της διάστασης του φύλου στις πολιτικές της ΕΕ⁸³
- Επίσημη έγκριση από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της οδηγίας για την τροποποίηση της οδηγίας 76/207/ΕΟΚ⁸⁴
- Έκθεση του ΕΚ σχετικά με την εκπροσώπηση των γυναικών στο πλαίσιο των κοινωνικών εταίρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁸⁵
- Ένταξη της διάστασης του φύλου στον κορμό των δραστηριοτήτων των διαρθρωτικών ταμείων

⁷⁷ Βλ. π.χ. COM(2002) 82 της 13/02/2002.

⁷⁸ Ιανουάριος του 2002, εκπονήθηκε από την PLS RAMBOLL Management Βλ. http://europa.eu.int/comm/employment_social/equ_opp/documents_en.html

⁷⁹ Το θέμα παρουσιάζεται διεξοδικά στο τμήμα για τις περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας.

⁸⁰ COM(2002) 258 της 28/05/2002.

⁸¹ COM(2001) 773 της 17/12/2001.

⁸² Μάιος του 2002.

⁸³ Σύνοδος του Συμβουλίου Υπουργών Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, τον Ιούνιο του 2002.

⁸⁴ ΕΕ L 269, σ. 15 της 05/10/2002.

⁸⁵ A5/2002/279 της 25/09/2002.

3.6 Ενίσχυση των κοινωνικών πτυχών της διεύρυνσης και της εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ

Διεύρυνση

Επίσης το 2002 ιδιαίτερη προσοχή δόθηκε στη διευκόλυνση και στην παρακολούθηση της συμμόρφωσης με το κοινοτικό κεκτημένο στον τομέα της απασχόλησης και στον κοινωνικό τομέα. Έχουν ληφθεί αποφάσεις με τις οποίες εξασφαλίζεται η δυνατότητα των υποψήφιων χωρών να συμμετάσχουν στα προγράμματα δράσης για τις ίσες ευκαιρίες για άνδρες και γυναίκες, για την καταπολέμηση των διακρίσεων, για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και για την παροχή κινήτρων για την απασχόληση. Το βήμα αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό, καθώς τα προγράμματα αυτά υποστηρίζουν την ανταλλαγή πληροφοριών και τη δικτύωση και παρέχουν χρηματοδότηση σε τοπικούς και περιφερειακούς φορείς, δημόσιους και ιδιωτικούς⁸⁶, ώστε να συμμετέχουν ενεργά στα εν λόγω έργα.

Τόσο μέσω διμερών επαφών όσο και μέσω διασκέψεων, η Επιτροπή έχει εντείνει τον διάλογο με τους αρμόδιους για τη χάραξη πολιτικής και με άλλους φορείς στις υποψήφιες χώρες. Το 2002 διοργανώθηκαν δύο σημαντικές διασκέψεις για την επανεξέταση της εφαρμογής του κεκτημένου, αλλά και της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού, στους τομείς της απασχόλησης και της κοινωνικής πολιτικής⁸⁷. Οργανώθηκε σειρά σεμιναρίων και στρογγυλών τραπεζιών από τους ευρωπαϊούς κοινωνικούς εταίρους, κυρίως σε τομεακό επίπεδο, σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους των υποψήφιων χωρών, ώστε να προετοιμαστούν για τη διεύρυνση και τη μελλοντική συμμετοχή τους σε επιτροπές κοινωνικού διαλόγου.

Ενώ η στρατηγική για την απασχόληση αρχίζει σταδιακά να αντικατοπτρίζεται στις πολιτικές απασχόλησης των υποψήφιων χωρών, όπως φαίνεται στα έγγραφα κοινής αξιολόγησης σχετικά με τις προτεραιότητες της πολιτικής απασχόλησης, παρόμοια δραστηριότητα αναπτύχθηκε σε όλη τη διάρκεια του 2002 για την εκπόνηση κοινών υπομνημάτων για την ενσωμάτωση. Τα υπομνήματα αυτά αναμένεται ότι θα αντικατοπτρίζουν τα μέτρα που απαιτούνται σε κάθε χώρα για την ευθυγράμμιση της διαδικασίας κοινωνικής ενσωμάτωσης και θα παρέχουν πολιτικούς προσανατολισμούς στο πεδίο της καταπολέμησης της φτώχειας και της προαγωγής της κοινωνικής ενσωμάτωσης.

Σημαντικά μέτρα

- Διευκόλυνση και εποπτεία της εφαρμογής του κοινοτικού κεκτημένου
- Δικαίωμα συμμετοχής των υποψήφιων χωρών στα τέσσερα σχέδια δράσης για την απασχόληση και τις κοινωνικές υποθέσεις στις υποψήφιες χώρες⁸⁸
- Έγγραφα κοινής αξιολόγησης των προτεραιοτήτων της πολιτικής για την απασχόληση⁸⁹
- Εκπόνηση κοινών υπομνημάτων για την ενσωμάτωση με τις υποψήφιες χώρες

⁸⁶ Συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εταίρων και των ΜΚΟ.

⁸⁷ Φεβρουάριος και Δεκέμβριος 2002.

⁸⁸ C (2002) 2035 που εγκρίθηκε από την Επιτροπή στις 06/06/2002 (καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού) C(2002) 2036 που εγκρίθηκε από την Επιτροπή στις 06/06/2002 (ίσες ευκαιρίες) C(2002) 2037 που εγκρίθηκε από την Επιτροπή στις 06/06/2002 (καταπολέμηση των διακρίσεων) C(2002)3964-1 και C/2002/3964-2 που εγκρίθηκε από την Επιτροπή στις 23/10/2002 (παροχή κινήτρων για την απασχόληση).

⁸⁹ Έχουν υπογραφεί με όλες σχεδόν τις υποψήφιες χώρες. Στις αρχές του 2003 θα υπογραφεί κοινή αξιολόγηση με τη Λετονία, ενώ έχει ξεκινήσει η διαδικασία επανεξέτασης με την Τουρκία.

Διεθνής συνεργασία και εξωτερικές σχέσεις

Η Επιτροπή συνεργάζεται εντατικά με διεθνείς οργανισμούς σε θέματα απασχόλησης και κοινωνικής πολιτικής. Η συνεργασία με τον ΟΟΣΑ και τη ΔΟΕ έχει ιδιαίτερη σημασία. Μάλιστα η συνεργασία με τη ΔΟΕ έχει εντατικοποιηθεί με στόχο την προαγωγή των βασικών εργασιακών προτύπων, την κοινωνική διακυβέρνηση και την προώθηση της αξιοπρεπούς εργασίας στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης. Αυτό περιλαμβάνει και την κατάρτιση κοινών βάσεων στατιστικών δεδομένων σε δοκιμαστικούς τομείς. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα συνεισφέρει στο έργο της παγκόσμιας επιτροπής για την κοινωνική διάσταση της παγκοσμιοποίησης, που συγκροτήθηκε από τη ΔΟΕ, διοργανώνοντας σεμινάριο υψηλού επιπέδου στις αρχές Φεβρουαρίου του 2003.

Εξίσου σημαντική είναι και η συνεργασία με τον ΟΗΕ και στο πλαίσιο του G-8. Η πολιτική απασχόλησης και η κοινωνική πολιτική βρέθηκαν στο επίκεντρο διεθνών συζητήσεων, στην παγκόσμια διάσκεψη για τη δημογραφική γήρανση στη Μαδρίτη και στη σύνοδο της ομάδας G-8 στο Μόντρεαλ, τον Απρίλιο του 2002.

Ακόμα, υπάρχουν προγράμματα διμερούς συνεργασίας στον κοινωνικό τομέα με τις ΗΠΑ και την Ιαπωνία.

Η απασχόληση και οι κοινωνικές υποθέσεις, ιδίως όσον αφορά τη μείωση της φτώχειας, την ισότητα των φύλων και την ποιότητα στην εργασία, έχουν ενσωματωθεί στις εξωτερικές πολιτικές της Επιτροπής. Ειδικότερα, η αναπτυξιακή συνεργασία βασίζεται σε ολοκληρωμένες στρατηγικές που ενέχουν οικονομικά, κοινωνικά, πολιτιστικά, περιβαλλοντικά και θεσμικά στοιχεία τα οποία πρέπει να διαμορφώνονται σε τοπικό επίπεδο.

Το κυριότερο εργαλείο της αναπτυξιακής βοήθειας της ΕΚ είναι ο προγραμματισμός. Αυτός επικεντρώνεται σε έγγραφα εθνικής/περιφερειακής στρατηγικής, στα οποία καθορίζεται ένα 'στρατηγικό πλαίσιο' για τις κεντρικές προτεραιότητες της ΕΚ σε μία δεδομένη χώρα ή περιφέρεια.

Οι Αναπτυξιακοί Στόχοι της Χιλιετίας βρίσκονται στο επίκεντρο της αναπτυξιακής πολιτικής. Τονίζουν τη σημασία της κοινωνικής και της ανθρώπινης ανάπτυξης για την επίτευξη της ανάπτυξης και τη μείωση της φτώχειας.

Η ολοκληρωμένη προσέγγιση που στηρίζει την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική ανάπτυξη βρίσκεται στο επίκεντρο της στρατηγικής της ΕΕ για τη βιώσιμη ανάπτυξη, όπως αυτό καταδεικνύεται από τη συμβολή της στην Παγκόσμια Διάσκεψη του Γιοχάνεσμπουργκ και από τη συνέχεια που δόθηκε σε αυτήν.

Σημαντικά μέτρα

- Συμβολή στην επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας έως το 2015
- Εισήγηση της ΕΕ στη 2η παγκόσμια διάσκεψη για τη δημογραφική γήρανση⁹⁰
- Συμβολή στην Παγκόσμια Διάσκεψη στο Γιοχάνεσμπουργκ⁹¹

⁹⁰ COM(2002) 143 της 18/03/2002· ψήφισμα του ΕΚ Α5/2002/184 της 11/04/2002.

⁹¹ Βλ. ενδεικτικά COM(2002) 82 της 13/02/2002.

4. Συμπεράσματα και προοπτικές

4.1. Υποστήριξη της απασχόλησης και της κοινωνικής πολιτικής από το δημόσιο

Η συντριπτική πλειοψηφία των πολιτών της ΕΕ υποστηρίζει την ενεργή κρατική παρέμβαση για την εξασφάλιση δίκαιου κοινωνικού και οικονομικού επιπέδου για όλους⁹². Το 90% περίπου του πληθυσμού δηλώνει ότι η καταπολέμηση της ανεργίας, της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα της πολιτικής δράσης της ΕΕ. Επιπλέον, το 50% αυτής της μερίδας του πληθυσμού θεωρεί ότι με τις τρέχουσες πολιτικές και προσπάθειες δεν έχει επιτευχθεί ο στόχος της δικαιοσύνης.

Η δημοσκόπηση που διενεργήθηκε σε άτομα ηλικίας 15-24 ετών δείχνει ότι η ένταση του αιτήματος για κοινωνική πολιτική δεν αναμένεται να μειωθεί κατά τις επερχόμενες δεκαετίες⁹³. Στις εισηγήσεις των νέων στη Συνέλευση η καταπολέμηση της ανεργίας, του κοινωνικού αποκλεισμού και της φτώχειας αποτελεί ύψιστη προτεραιότητα.

4.2. Ενδιάμεση επανεξέταση της ατζέντας κοινωνικής πολιτικής

Παρά ταύτα, η ενίσχυση της δράσης στον τομέα της απασχόλησης και στον κοινωνικό τομέα πρέπει να διαμορφωθεί στο πλαίσιο του γενικού πολιτικού προσανατολισμού όπως ορίστηκε στη στρατηγική της Λισσαβόνας. Αυτό σημαίνει ότι οι πολιτικές πρέπει να αποβλέπουν στη μεγιστοποίηση της θετικής αλληλεπίδρασης ανάμεσα στην οικονομική πολιτική, στην πολιτική απασχόλησης και στην κοινωνική πολιτική. Για τον λόγο αυτό, η κοινωνική πολιτική ως παραγωγικός συντελεστής διαδραματίζει καίριο ρόλο στη διαμόρφωση των πολιτικών και το κόστος που συνεπάγεται η απουσία ποιοτικών κοινωνικών πολιτικών θα κατέχει σημαντική θέση στην ενδιάμεση επανεξέταση της ατζέντας κοινωνικής πολιτικής, η οποία θα διενεργηθεί το 2003.

Προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι όλοι οι παράγοντες και όλοι οι συντελεστές, όπως το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τα κράτη μέλη, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, η Επιτροπή των Περιφερειών, οι κοινωνικοί εταίροι, οι ΜΚΟ, οι τοπικές και περιφερειακές αρχές, οι διεθνείς οργανισμοί και οι ειδικοί επιστήμονες, θα έχουν τη δυνατότητα να συνεισφέρουν στην αξιολόγηση της υλοποίησης της ατζέντας και να συζητήσουν τις προτεραιότητες της υπολειπόμενης περιόδου που καλύπτεται από την ατζέντα⁹⁴, η Επιτροπή διοργανώνει διάσκεψη τον Μάρτιο του 2003. Η ενδιάμεση επανεξέταση θα εγκριθεί από την Επιτροπή το Μάιο του 2003 και στη συνέχεια θα υποβληθεί στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών.

Στη διάσκεψη για την ενδιάμεση επανεξέταση, αφετηρία για τη συζήτηση σχετικά με το κόστος που συνεπάγεται η απουσία κοινωνικής πολιτικής θα αποτελέσει η αντίληψη ότι η αγορά εργασίας δεν αφορά αγαθά και αφηρημένους παραγωγικούς συντελεστές, αλλά ανθρώπους και κοινωνικές σχέσεις. Επομένως χρειάζεται να ενσωματώνει μια διάσταση που θα παρέχει κίνητρα στους εργαζόμενους για να έχουν καλές επιδόσεις⁹⁵. Εν προκειμένω, η κοινωνική σύμπραξη και ο κοινωνικός διάλογος παίζουν αποφασιστικό ρόλο, καθώς

⁹² Ευρωβαρόμετρο – Μάιος του 2002.

⁹³ Ευρωβαρόμετρο – Ιούλιος του 2002.

⁹⁴ Έως τα τέλη του 2005.

⁹⁵ Αυτή είναι η ουσία της προαγωγής της ποιότητας στην εργασία.

μειώνουν την αβεβαιότητα των διαφόρων συντελεστών σχετικά με τη συμπεριφορά των υπολοίπων. Υπό αυτή την έννοια, συνεισφέρουν στο κοινωνικό κεφάλαιο⁹⁶.

Το κοινωνικό κεφάλαιο διαμορφώνει τις σχέσεις και τις κοινωνικές δομές μεταξύ των ομάδων και αυξάνει τη δυνατότητα ανάπτυξης του ανθρώπινου κεφαλαίου μέσα σε ένα δυναμικό περιβάλλον.

Ενσωματωμένο σε δίκτυα, κανόνες και σχέσεις εμπιστοσύνης, επιτρέπει στους συναφείς συντελεστές και στα θεσμικά όργανα να δρουν πιο αποτελεσματικά για την επίτευξη των κοινών στόχων. Ο κοινωνικός διάλογος, ως συστατικό στοιχείο του κοινωνικού κεφαλαίου, συμβάλλει στη συμμετοχή του μέγιστου δυνατού αριθμού εργαζομένων στα οφέλη από την ανάπτυξη των δεξιοτήτων και από την αύξηση της παραγωγικότητας.

Η κοινωνική σύμπραξη είναι ζωτικής σημασίας για τον επαναπροσδιορισμό της σχέσης μεταξύ ευελιξίας και ασφάλειας, π.χ. μέσω του εκσυγχρονισμού της οργάνωσης της εργασίας. Σε μια οικονομία που βασίζεται όλο και περισσότερο στη γνώση, η κοινωνική σύμπραξη γίνεται συλλογική πηγή καινοτομίας. Σε τελική ανάλυση, δεξιότητες διαθέτουν οι εργαζόμενοι, όχι οι «θέσεις εργασίας».

Ωστόσο, για να συμβάλει ουσιαστικά η κοινωνική σύμπραξη στη δυναμική και καινοτόμο συλλογική δράση, ιδίως των εργαζομένων, δεν πρέπει να μένει εγκλωβισμένη στο παρελθόν.

Αυτή η αντίληψη, παρότι δεν είναι καθολικά δεκτή, παρατηρείται ήδη σε πολλές συμφωνίες οι οποίες συνάπτονται με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων. Οι διμερείς (και τριμερείς) πολιτικές συντονισμού σε διεπαγγελματικό επίπεδο στα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ προβλέπουν τη νομοθετική ρύθμιση της αγοράς εργασίας με στόχο την αύξηση της απασχόλησης και της ανταγωνιστικότητας⁹⁷.

Η πρόταση για την τριμερή κοινωνική σύνοδο κορυφής αναμένεται ότι θα διευκολύνει τη διαμόρφωση μιας παρόμοιας προοδευτικής προσέγγισης από τους κοινωνικούς εταίρους σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Το πολυετές πρόγραμμα εργασίας για τον αυτόνομο κοινωνικό διάλογο αποτελεί σήμερα απόδειξη ότι μια τέτοιου είδους περιεκτική προσέγγιση από τους ευρωπαίους κοινωνικούς εταίρους εστιάζεται σε στόχους επωφελείς και για τις δύο πλευρές.

Σύμφωνα με την προσέγγιση αυτή, η σχέση μεταξύ οικονομικών και κοινωνικών επιδόσεων είναι τέτοια ώστε η βελτίωση των πρώτων δεν σημαίνει αναγκαστικά την υποβάθμιση των δεύτερων.

Όσον αφορά την κοινωνική προστασία, επισημαίνεται ότι μπορεί να έχει θετική ή αρνητική επίδραση στις οικονομικές επιδόσεις, καθώς επίσης ότι η απουσία κοινωνικής πολιτικής μπορεί να συνεπάγεται οικονομικό όφελος ή κόστος. Ο εκσυγχρονισμός της κοινωνικής πολιτικής θα πρέπει να σχεδιάζεται, όπου είναι εφικτό, ως μια επένδυση που προάγει την αποδοτικότητα της αγοράς και όχι με σκοπό να διορθώνει τις ανεπάρκειες. Παρ' ότι ο τελικός στόχος της κοινωνικής προστασίας δεν είναι η ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης, μπορεί αδιαμφισβήτητα να διαδραματίσει θετικό ρόλο και στην οικονομία.

---

⁹⁶ Το κοινωνικό κεφάλαιο αναφέρεται στον ρόλο των «άυλων» αγαθών, όπως οι θεσμοί και οι κοινωνικές σχέσεις, και στον ρόλο της χρηστής διακυβέρνησης (που συνεπάγεται μεγαλύτερη συμμετοχή) και της κοινωνικής συνοχής.

⁹⁷ Η τάση αυτή επιβεβαιώνεται από μια σειρά συμφώνων για την απασχόληση και την ανταγωνιστικότητα σε πολλές χώρες.

Η προσέγγιση της Επιτροπής, όπως σκιαγραφείται στην ανακοίνωση του Ιουνίου του 2002 σχετικά με τις αξιολογήσεις του αντίκτυπου, θα συμβάλει στη διασάφηση του οφέλους και του κόστους που προκύπτει από την ύπαρξη ή την απουσία κοινωνικής πολιτικής εισάγοντας μια νέα νοοτροπία στην οποία πρέπει να αντικατοπτρίζονται πλήρως οι οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές συνέπειες της νέας νομοθεσίας και των σημαντικότερων πολιτικών πρωτοβουλιών.

4.3. Σημαντικότερες πρωτοβουλίες για το 2003

Το 2003, η Επιτροπή θα εγκαινιάσει μια σειρά σημαντικών πρωτοβουλιών.⁹⁸

- Ενδιάμεση επανεξέταση της ατζέντας κοινωνικής πολιτικής

→ Όσον αφορά την **απασχόληση**, οι κύριες πρωτοβουλίες θα είναι:

- Ανακοίνωση στην οποία θα περιγράφεται η προσέγγιση για την επανεξέταση της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση
- Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών για το 2003
- Πρόταση σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με την εφαρμογή των πολιτικών απασχόλησης των κρατών μελών για το 2003
- Έκθεση της Επιτροπής σχετικά με την ηλικία αποχώρησης από την αγορά εργασίας
- Ανακοίνωση σχετικά με την αλληλεπίδραση της μετανάστευσης, της απασχόλησης και των κοινωνικών πολιτικών στην ΕΕ
- Ενδιάμεση επανεξέταση του ΕΚΤ στο πλαίσιο της επανεξέτασης των διαρθρωτικών ταμείων
- Ανακοίνωση της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη σχετικά με την αναθεώρηση των κατευθυντήριων γραμμών για την κοινοτική πρωτοβουλία EQUAL η οποία αφορά τη διακρατική συνεργασία με στόχο την προαγωγή νέων μέσων για την καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων και ανισοτήτων που συνδέονται με την αγορά εργασίας

→ Όσον αφορά την **αλλαγή και το εργασιακό περιβάλλον**

- Ενέργειες σε συνέχεια της διαβούλευσης με τους κοινωνικούς εταίρους σχετικά με την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στο εργασιακό πλαίσιο

---

⁹⁸ Βλ. επίσης το νομοθετικό πρόγραμμα και το πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής για το 2003 (COM(2002) 590), όπου η πολιτική για την απασχόληση και η κοινωνική πολιτική εντάσσονται στο πλαίσιο των στρατηγικών προτεραιοτήτων της Επιτροπής.

- Διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους σχετικά με τη δυνατότητα τροποποίησης της οδηγίας 94/45/EK για τη θέσπιση μιας ευρωπαϊκής επιτροπής επιχείρησης ή μιας διαδικασίας σε επιχειρήσεις και ομίλους επιχειρήσεων κοινοτικής κλίμακας με στόχο την ενημέρωση των εργαζομένων και τη διαβούλευση με αυτούς, λαμβάνοντας υπόψη το νέο πρόγραμμα εργασίας των κοινωνικών εταίρων, κυρίως όσον αφορά το θέμα της αναδιάρθρωσης.
- Ανακοίνωση της Επιτροπής για την επανεξέταση της οδηγίας 96/71/EK σχετικά με την απόσπαση εργαζομένων στο πλαίσιο της παροχής υπηρεσιών
- Ανακοίνωση της Επιτροπής για την επανεξέταση της οδηγίας 93/104/EK σχετικά με την οργάνωση του χρόνου εργασίας
- Οδηγία της Επιτροπής στην οποία παρατίθεται ένας δεύτερος κατάλογος ενδεικτικών οριακών τιμών επαγγελματικής έκθεσης σε εφαρμογή της οδηγίας 98/24/EK του Συμβουλίου σχετικά με την προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων από κινδύνους που συνδέονται με χημικούς παράγοντες στον χώρο εργασίας
- Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την αποτελεσματική εφαρμογή της νομοθεσίας για την υγεία και την ασφάλεια (οδηγία 89/391 και 6 ακόμη οδηγίες)

→ Όσον αφορά **την κοινωνική ενσωμάτωση και την καταπολέμηση των διακρίσεων**

- Σχέδιο κοινής έκθεσης για την κοινωνική ενσωμάτωση για το 2003
- Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη συνέχεια που θα δοθεί στο ευρωπαϊκό έτος των ατόμων με ειδικές ανάγκες 2003
- Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την αξιολόγηση της προόδου που σημειώθηκε από το ευρωπαϊκό κέντρο παρακολούθησης των φαινομένων ρατσισμού και ξενοφοβίας, στην οποία περιλαμβάνονται προτάσεις για την τροποποίηση του κανονισμού EK 1035/97 δυνάμει του οποίου ιδρύθηκε το κέντρο
- Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο σχετικά με τη σύμβαση του ΟΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα των ατόμων με ειδικές ανάγκες
- Πρώτη ευρωπαϊκή έκθεση σχετικά με την ισότητα και των διακρίσεων

→ Όσον αφορά **την κοινωνική προστασία**

- Ανακοίνωση προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με τα επόμενα βήματα για την πολιτική συνεργασία στο πεδίο της περίθαλψης και της μακροχρόνιας μέριμνας
- Ενίσχυση της ευρωπαϊκής συνεργασίας για την προώθηση κινήτρων για εργασία στο πλαίσιο των συστημάτων κοινωνικής προστασίας (να γίνει η εργασία αποδοτικότερη για τον εργαζόμενο)
- Ανακοίνωση σχετικά με την καθιέρωση της ευρωπαϊκής κάρτας ασφάλισης υγείας

- Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού του Συμβουλίου (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71 σχετικά με την εφαρμογή των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης σε μισθωτούς και αυτοαπασχολούμενους και σε μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας και του κανονισμού του Συμβουλίου (ΕΟΚ) αριθ. 574/72 στον οποίο περιγράφεται η διαδικασία εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71
- Μέτρα για τη βελτίωση της δυνατότητας μεταφοράς των δικαιωμάτων επαγγελματικών συντάξεων (δεύτερο στάδιο διαβούλευσης με τους κοινωνικούς εταίρους)

→ Όσον αφορά τις **ίσες ευκαιρίες**

- Ανασύνταξη των οδηγιών σχετικά με την ισότητα των φύλων
- Ετήσια έκθεση σχετικά με την ισότητα ευκαιριών στην ΕΕ
- Έκθεση για την ένταξη της διάστασης του φύλου στη χάραξη πολιτικής
- Πρόγραμμα εργασίας σχετικά με την ισότητα των φύλων
- Ένταξη της διάστασης του φύλου στα διαρθρωτικά ταμεία

→ Όσον αφορά τη **διεύρυνση**

- Συνέχιση της προετοιμασίας για τη διεύρυνση
- Υπογραφή κοινών υπομνημάτων για την ενσωμάτωση
- Έκθεση προόδου σχετικά με τα έγγραφα κοινής αξιολόγησης
- Ανάλυση πρωτοβουλίας από κοινού με ΜΚΟ για την ανάπτυξη της κοινωνίας των πολιτών στις υποψήφιες χώρες